

REFERAT Formannskapet d. 06-12-2023

Møtedato Onsdag d. 06. december 2023 kl. 09:00

Møtested Formannskapssalen

Indholdsfortegnelse

Møtedokumenter.....	3
Godkjenning av protokoll fra formannskapetets møter 01.11.23 og 08.11.23.....	41
Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold.....	43
Samarbeids- og utviklingsavtale med Agder fylkeskommune.....	53
Høringssvar strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"	56
Bydelmelding Slettheia - forslag til skisse.....	73
Tilsynsrapport samfunnssikkerhet og beredskap 2023.....	79

Sak .: Møtedokumenter

Vedlegg

Trygg didital by-del 3

Komplett innkalling Formannskapet (06.12.2023)

Saksliste Formannskapet 06.12.2023

Kristiansand, 24.11.2023

MØTEINNKALLING TIL FORMANNSKAPET

Dato: 06.12.2023 kl. 09.00

Sted: Formannskapssalen

Innkalling gjelder bare medlemmer. Varamedlemmer møter etter særskilt innkalling.

Forfall og eventuelle habilitetsspørsmål meldes snarest til Anne Lise H. Aabø i First Agenda Live <https://app.agendalive.dk> eller til tlf. 98 28 79 38 eller epost alh@kristiansand-bystyre.no

Program for møtet:

Kl. 09.00 – 09.45

Presentasjon kartlegging av den politiske samtalen på facebook i Kristiansand, del 3 Trygg digital by ved Jeppe Albers, Nordic Safe Cities

Deretter saksbehandling

SAKSKART			Side
22/23	2023000007-120	<u>Formannskapssak:</u> Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 01.11.23 og 08.11.23	3
		Helse og mestring:	
23/23	2023027769-1	<u>Bystyresak:</u> Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold	4
		Samhandling og innovasjon:	
24/23	2021030506-5	<u>Formannskapssak:</u> Samarbeids- og utviklingsavtale med Agder fylkeskommune	13

25/23	2023026356-2	Formannskapssak: Svar på høring av Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"	16
26/23	2023030854-1	Formannskapssak: Bydelmelding Slettheia – forslag til skisse	32
		Referatsak:	
R-1/23	2023030854-1	Tilsynsrapport samfunnssikkerhet og beredskap 2023	37

Møtet vil bli streamet og overføres direkte på kommunens hjemmeside
<https://kristiansand.kommunetv.no/>

Mathias Bernander
Ordfører
(sign.)

ORGANISASJON
Politisk og administrativt sekretariat

Kristiansand
kommune

Dato 24. november 2023
Saksnr.: 2023000007-120
Saksbehandler Anne Lise H Aabø
Godkjent av Camilla Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.12.2023

Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 01.11.23 og 08.11.23

Forslag til vedtak

1. [Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 01.11.23.](#)
2. [Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 08.11.23.](#)

Vedlegg:
protokoll fra formannskapets møte 01.11.23
protokoll fra formannskapets møte 08.11.23

HJEMMETJENESTER OG REHABILITERING
Hjemmetjenester og rehabilitering
administrasjon

Kristiansand
kommune

Dato 27. november 2023
Saksnr.: 2023027769-1
Saksbehandler Øyvind Haarr
Godkjent av Brede Skaalerud
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Eldrerådet
Råd for personer med funksjonsnedsettelse
Helseutvalget
Kommunalutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

30.11.2023
04.12.2023
05.12.2023
05.12.2023
06.12.2023
14.12.2023

Samlokalisering av tjenester med døgnerhabiliteringsopphold og korttidsopphold

Forslag til vedtak

1. Bystyret slutter seg til forslag om å flytte døgnerhabilitering fra Kløvertun til Valhalla helsesenter før sommeren 2024.

Sammendrag

Rapport om 2. tertial for 2023 ble behandlet av bystyret 25. oktober hvor administrasjonen foreslo å igangsette arbeid med varig flytting av 20 døgnerhabiliteringsplasser fra Kløvertun til Valhalla helsesenter med gjennomføring før sommeren 2024.

Bystyret fattet følgende vedtak: «Saken om nedleggelse av Kløvertun løftes som egen sak for politisk behandling. I saksgangen skal saken behandles i de aktuelle rådene, helseutvalget og kommunalutvalget før den kommer til bystyret.»

Denne saken handler om å flytte rehabiliteringstjenesten i institusjon fra Kløvertun til Valhalla helsesenter. Det handler ikke om nedleggelse av et tilbud, da tjenesten skal videreføres som en samlet rehabiliteringstjeneste ved Valhalla helsesenter.

Ved å flytte døgnerhabiliteringsavdelingen ved Kløvertun til Valhalla helsesenter, kan tjenesten videreføres som et spesialisert tilbud slik som i dag, i en samlet avdeling med kompetanse som nå. Rekruttering av personell blir sikret og kvalitet kan opprettholdes, uten at kapasiteten blir redusert. Det kan samtidig oppnås en økonomisk besparelse. En flytting vil også være i tråd med vedtatt strategi om å være en hjemmetjenestekommune.

Kristiansand kommune har i dag en døgnerhabiliteringsinstitusjon ved Kløvertun med 20 plasser, 69 korttidsplasser ved Valhalla helsesenter og fra 2024 også 24 korttidsplasser ved Søgne omsorgssenter.

Kløvertun er med sine 20 plasser en liten institusjon hvor lokalisering gjør det vanskelig å samarbeide med andre tjenester. Det har over tid vært store utfordringer med å sikre forsvarlig bemanning på alle vakter i perioder. Tjenesten kan i dag heller ikke driftes innenfor vedtatt budsjett på grunn av sårbarhet ved fravær og økende rekrutteringsutfordringer knyttet til å skaffe nødvendig kompetanse for å opprettholde tjenestetilbudet.

Kapasiteten ved både døgnerhabilitering og korttidsopphold planlegges videreført slik som i dag. Dette gjøres ved at ledig kapasitet på plassene ved Valhalla helsesenter og Søgne omsorgssenter benyttes mer enn hva som er tilfelle i dag. Samtidig vil bemanningen styrkes. I forslaget er det også planlagt etablering av ett nytt hjemme-rehabiliteringsteam og å styrke hjelpemiddelformidlingstjenesten.

En flytting medfører behov for noe ombygging ved Valhalla helsesenter, slik at tjenesten har lokaler som fungerer til formålet.

Med en flytting vil døgnerhabilitering videreføres som en samlet tjeneste med dagens kompetanse, og mange av de ansatte vil fortsette med tilsvarende oppgaver som i dag. En flytting vil medføre behov for færre ansatte, og enkelte kan få andre oppgaver. En grundig omstillingsprosess sammen med ansattes representanter er derfor nødvendig videre, der en søker å finne gode løsninger for alle de fast ansatte i tjenesten.

Behandlingen av denne saken må ses i lys av kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2024-2027, hvor tiltaket med flytting av døgnerhabilitering inngår som en sentral forutsetning for de økonomiske prioriteringene som ligger til grunn for det helhetlige budsjettforslaget for Helse og Mestring. Ved flytting før sommeren 2024 kan det oppnås en besparelse årlig fra 2025 på ca. 10,5 millioner kroner, med å benytte allerede ledig kapasitet på korttids plassene.

Dersom drift ved Kløvertun opprettholdes må det gjennomføres andre tiltak for å spare inn 10, 5 mill. I tillegg må budsjettet til drift av Kløvertun styrkes med 3,2 mill. kr fra 2024. Dette for å kunne drive avdelingen forsvarlig hele døgnet alle dager i året. Dette er vurdert i forbindelse med økonomiplanprosessen som lite hensiktsmessig når en finner at flytting til Valhalla helsesenter vil løse driftsutfordringene og gi bedre ressursutnyttelse. Det må også forventes at årlige driftskostnader kan øke ytterligere i tråd med at rekrutteringsutfordringene øker.

Saken har skapt engasjement, blant annet har det vært leserinnlegg i lokale medier. Deler av ansattgruppen ved Kløvertun har også hatt et betydelig engasjement. De har i brev til ledelse og folkevalgte pekt på flere faglige momenter som påvirkes ved en flytting. Dette vil redegjøres nærmere for i saken.

Det er gjennomført flere medvirkningsprosesser så langt i arbeidet med forslaget. Videre medvirkning med ansattes representanter må sikres også i den videre prosessen og aktuelle tiltak som beskrevet i saken må gjennomføres.

Kommunedirektøren anbefaler å flytte døgnerhabilitering til Valhalla helsesenter før sommeren 2024.

Vedlegg:

- Vedlegg 1 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for rehabilitering i institusjon
- Vedlegg 2 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for tidsavgrenset opphold i institusjon
- Vedlegg 3 - Oversikt over medvirkningsprosesser med ansatte
- Vedlegg 4 - Referat drøftingsmøte 3.11.2023
- Vedlegg 5 - ROS-analyser og SWOT-analyser
- Vedlegg 6 - Brev fra del av en ansattgruppe ved Kløvertun

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Rapport om 2. tertial for 2023 ble behandlet av bystyret 25. oktober hvor administrasjonen foreslo å igangsette arbeid med varig flytting av 20 døgnerhøiliteringsplasser fra Kløvertun til Valhalla helsesenter med gjennomføring før sommeren 2024.

Bystyret fattet følgende vedtak: «Saken om nedleggelse av Kløvertun løftes som egen sak for politisk behandling. I saksgangen skal saken behandles i de aktuelle rådene, helseutvalget og kommunalutvalget før den kommer til bystyret.»

Denne saken handler om å flytte rehabiliteringstjenesten i institusjon fra Kløvertun til Valhalla helsesenter. Det handler ikke om nedleggelse av et tilbud, da tjenesten skal videreføres som en samlet rehabiliteringstjeneste ved Valhalla helsesenter.

Behandlingen av denne saken må ses i lys av kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2024-2027, hvor tiltaket med flytting av døgnerhøilitering inngår som en sentral forutsetning for de økonomiske prioriteringene som ligger til grunn for det helhetlige budsjettforslaget for Helse og Mestring.

Flytting av rehabiliteringstjenestene fra Kløvertun til Valhalla ble allerede omtalt i 1. tertialrapport for Helse og mestring. Det ble omtalt i forbindelse med at det ble besluttet å flytte døgnerhøiliteringsplassene til Valhalla helsesenter for sommeren 2023 pga. en krevende bemanningssituasjon i ferieperioden. Det ble videre informert om at det etter sommeren skulle foretas en snarlig evaluering for å vurdere om en flytting kan gjøres varig inntil nytt helsehus er ferdig.

I denne saken vil kommunedirektøren gjøre rede for beslutningsgrunnlaget for saken, medvirkningsprosesser og vurderinger av ulike faglige perspektiver og innspill til saken.

Rehabiliteringstjenester

Rehabilitering er et tjenestetilbud for å hjelpe innbyggere som har mistet fysisk, kognitiv eller sosial funksjonsevne på grunn av sykdom eller skade. Målet er å gjøre den enkelte bruker i stand til å fungere så godt som mulig i dagliglivet ut fra sine forutsetninger og ønsker.

Kristiansand kommune har flere rehabiliteringstjenester. Rehabiliteringstjenestene er sentrale i satsingen for å sikre at innbyggerne kan bo lengst mulig i eget hjem.

Hjemmeboende personer kan få rehabiliteringstjenester gjennom blant annet kommunens ergo- og fysioterapitjenester, kommunens fire hjemme-rehabiliteringsteam eller hos private fysioterapeuter med kommunal driftsavtale. Rehabilitering tilbys også i kommunens helseinstitusjoner.

Døgnerhøilitering ved Kløvertun

Kommunen har en døgnerhøiliteringsavdeling ved Kløvertun med 20 korttidsplasser rettet spesifikt mot rehabilitering i institusjon. Tjenesten tildeles til personer som er vurdert med behov for rehabiliteringstjeneste med heldøgns opphold i en tidsavgrenset periode. Det innvilges som oftest vedtak om opphold i to til tre uker. Brukerne er ofte personer som har vært innlagt i sykehus, som har behov for tett medisinsk oppfølging i oppstart av rehabiliteringen, og som følge av funksjonsfall trenger opptrening for å kunne klare seg i eget hjem (se tjenestebeskrivelse i vedlegg 1).

Øvrige korttidsopphold

Valhalla helsesenter inneholder flere korttidsstjenester som øyeblikkelig-hjelp-opphold med 8 plasser og korttidsopphold med 69 plasser. Søgne omsorgssenter vil i 2024 ha 24 plasser for korttidsopphold. Kommunen har i tillegg rulleringsplasser ved flere institusjoner. Korttidsopphold gis blant annet til brukere som har behov for kartlegging

gjennom døgnet, behov for å bli mobilisert, behov for heldøgns omsorg eller som avlastningstiltak til pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver. Brukere på korttidsopphold kan også få rehabilitering når det er behov for det (se tjenestebeskrivelse i vedlegg 2).

Situasjonen for tjenestene i dag

Det har over tid vært store utfordringer med å drifte døgnerhøiliteringstilbudet ved Kløvertun innenfor vedtatte budsjetttrammer. Døgnerhøiliteringsavdelingen er liten, og er svært sårbar ved fravær av helsepersonell. Det er utfordrende å skaffe tilstrekkelig personell med rett kompetanse for å sikre tjenestetilbudet til brukerne 24 timer i døgnet og alle 365 dagene i året. Dette gjelder alle faggrupper, men spesielt leger og sykepleiere. Tjenesten har hatt rekrutteringsutfordringer med kostbare vikarløsninger og stor bruk av overtid den senere tiden.

Det har også vært varierende pasientbelegg gjennom året. Det har medført at det i perioder er ledig kapasitet. Dette medvirker også til at avdelingen ikke oppnår en effektiv drift.

Flytting av døgnerhøilitering til Valhalla helsesenter

Det er vurdert ulike løsninger for samlokalisering av døgnerhøilitering med andre tjenester. En samlokalisering med andre korttidsplasser fremstår som den beste løsningen for å sikre at døgnerdriften blir forsvarlig.

Både Valhalla helsesenter og Søgne omsorgssenter har korttidsplasser og er vurdert. Valhalla helsesenter har klart størst kapasitet på legetjenester, og de har allerede andre terapeutressurser tilknyttet de øvrige tjenestene i helsesenteret. Søgne omsorgssenter har ikke tilsvarende kompetanseressurser, og det er hovedgrunnen til at Valhalla helsesenter anses som mest hensiktsmessig for døgnerhøilitering.

Ved Valhalla helsesenter er det mulig å oppnå større faglige synergier og få et stort fagmiljø med flere leger, sykepleiere, terapeuter og andre som kan dekke for hverandre ved fravær. Dette er viktige hensyn som tilsier at Valhalla helsesenter er den best egnede lokasjonen.

Å flytte dagens døgnerhøilitering fra Kløvertun til Valhalla helsesenter vil løse utfordringene med sårbarhet knyttet til personell og kompetanse som tjenesten erfarer ved dagens drift ved Kløvertun. Dette gir samtidig muligheter for å oppnå en bedre ressursbruk.

Kommunen har allerede erfaringer med å samlokalisere døgnerhøilitering og korttidsopphold på Valhalla helsesenter, ved to anledninger de siste 3 årene:

- Døgnerhøilitering ble under koronapandemien flyttet til Valhalla helsesenter i ca. 1½ år. (Kløvertun ble da benyttet som interkommunal koronaavdeling.)
- Sommeren 2023 ble døgnerhøilitering flyttet til Valhalla helsesenter i 6 uker, som et tiltak for å sikre forsvarlig ferieavvikling, og for å redusere budsjettoverskridelser. Sommeravviklingen gav bedre fleksibilitet og god sirkulasjon, effektiv ressursbruk og brukere fra spesialisthelsetjenesten ble med få unntak mottatt av tjenestene uten ventetid. Det var også positive erfaringer med at ansatte fikk tilgang til flere kolleger med riktig kompetanse og det var godt samarbeid på tvers. Det ble derimot også gjort erfaringer med at enkelte terapeuter opplevde en økt belastning. Det var også noen ansatte som opplevde det som tidkrevende når de ikke var kjent på huset, og enkelte mente at lokalene ikke var velegnet for rehabilitering. Ikke alle ansatte hadde positiv innstilling til flyttingen, dette påvirket arbeidsmiljøet negativt og gjorde deler av sommeravviklingen krevende.

Både muligheter og begrensninger ved en flytting er kjent, og det gir færre usikkerhetsmomenter å ta stilling til om dette gjøres permanent. Erfaringene viser at tjenestene kan gis på en fullverdig måte ved Valhalla helsesenter med noen tilpasninger. Samtidig blir det mulig å oppnå mer effektiv drift både for tjenester med korttidsopphold og døgnerhøilitering.

Ved flytting kan kapasiteten opprettholdes med å bruke ledig kapasitet til korttidsopphold og døgnerhabilitering bedre enn i dag, kombinert med å øke ressursene til hjemme-rehabilitering, slik det gjøres rede for i neste avsnitt.

Hva innebærer det å samlokalisere døgnerhabilitering og korttidsopphold ved Valhalla helsesenter?

Forslaget om flytting innebærer at døgnerhabilitering kan videreføres som i dag som en samlet spesialisert tjeneste ved Valhalla helsesenter. Kompetansen vil bli videreført, og vil også inngå i et større og mindre sårbart fagmiljø. Både døgnerhabilitering og korttidsopphold kan oppnå viktige synergier av å være samlokalisert, og aktiviteten som tilbys brukerne videreføres som i dag for både rehabilitering og korttidsopphold.

Dagens kapasitet kan opprettholdes med færre sengeplasser både for korttidsopphold og døgnerhabilitering, ved å benytte ledige sengerdøgn bedre enn i dag. Både korttidsopphold og døgnerhabilitering har over tid ikke benyttet hele kapasiteten.

Benyttet kapasitet de siste 12 måneder til døgnerhabilitering og korttidsopphold:

- Kløvertun (20 plasser til døgnerhabilitering): 75,5 % dekning
- Valhalla helsesenter (69 korttidsplasser): 73,3 % dekning
- Søgne omsorgssenter (15 korttidsplasser): 63,9 % dekning
- Songdalen omsorgssenter (9 korttidsplasser*): 58,8 % dekning

*) Flyttes til Søgne omsorgssenter i 2024

De siste 12 måneder er det totalt benyttet 28.700 sengerdøgn av korttidsplassene og rehabiliteringsplassene, og det har vært 11.500 ledige sengerdøgn. Med inn- og utskrivning på samme dag gir en makskapasitet på 13.300 ledige sengerdøgn. Dette tilsvarer ca. 36 sengeplasser. Det er ikke mulig eller ønskelig å benytte all ledig kapasitet, siden inn- og utskrivning primært skjer på hverdager. Det er også nødvendig å ha ledig kapasitet stående for beredskap og for å håndtere svingninger gjennom året.

Dersom et nytt hjemme-rehabiliteringsteam etableres og hjelpemiddelformidling styrkes, vil dette også kompensere for noe av dagens kapasitet til døgnerhabilitering. Dagens fire hjemme-rehabiliteringsteam følger i dag opp ca. 400 rehabiliteringsforløp i året. Et nytt team som skal håndtere brukere som i dag mottar døgnerhabilitering, vil trolig ha en kapasitet på 50-60 forløp i året. Det utgjør ca. 3 døgnerhabiliteringsplasser.

Oppsummert kan dagens kapasitet opprettholdes med følgende tilpasninger ved en flytting:

Endring	Effekt
Opprette et nytt team for hjemme-rehabilitering fra 2024, samt øke ressurs til hjelpemiddelformidling.	Erstatter ca. 3 av dagens plasser ved døgnerhabilitering.
Øke dekning til ca. 90 % på døgnerhabiliterings- og korttidsplassene ved Valhalla helsesenter, hvor bemanningen samtidig styrkes.	Erstatter ca. 3 av dagens plasser ved døgnerhabilitering, og ca. 10 av dagens korttidsplasser ved Valhalla helsesenter.
Øke dekning til ca. 90 % på korttidsplasser ved Søgne Omsorgssenter, hvor bemanningen samtidig styrkes.	Erstatter ca. 4 av dagens korttidsplasser ved Valhalla helsesenter.

Tiltakene innebærer at kapasitet på antall korttidsplasser og rehabiliteringsopphold kan opprettholdes.

Konsekvenser for brukere

En flytting gir et større samlet fagmiljø, og legger til rette for å sikre rekruttering av tilstrekkelig personell med rett kompetanse. Rekrutteringsutfordringene forventes å øke i tiden fremover, og kommunen kan da gi rehabiliteringstjenester med god kvalitet til brukerne også på lengre sikt.

Flytting av døgnerhabilitering gir også noen endringer i hvordan tjenesten til brukerne tilbys. I denne forbindelse vil det være behov for noen tiltak og tilpasninger. Dette er identifisert blant annet i SWOT-analyser og ROS-analyser (se vedlegg 5). Et viktig

moment er å utbedre lokalene med aktuelle treningsfasiliteter, tilpasse beboerrom til enkelte brukergrupper, og etablere tilstrekkelig med kontorfasiliteter.

Kapasiteten og tilbudet til brukerne med døgnerhabilitering endres i liten grad som følge av flyttingen. Kompetansen opprettholdes også med både lege-, terapeut- og pleiepersonell. Tjenesten vil bli gitt fra nye lokaler med annen utforming, fellesarealer og uteområde. Og noen brukere vil få tjenesten på en ny måte, blant annet med noe mer bruk av hjemme-rehabilitering enn i dag basert på individuelle behov.

Brukerne kan også ha forventninger til tjenestetilbudet som er høyere enn hva kommunen kan innfri. God informasjon og veiledning til brukerne er et viktig tiltak for å møte dette.

Saken har skapt engasjement, blant annet har det vært leserinnlegg i lokale medier. Deler av ansattgruppen ved Kløvertun har også hatt et betydelig engasjement. De har i brev til ledelse og folkevalgte pekt på flere faglige momenter som påvirkes ved en flytting (Vedlegg 6). Momenter som tas opp er blant annet:

- Kompetanse - viktigheten av å opprettholde kompetansen som i dag. Her omtales det blant annet en bekymring dersom korttidsopphold og rehabilitering skal kombineres, hvor det kan føre til at rehabilitering og rehabiliteringskompetanse prioriteres lavere.
- Hensiktsmessige lokaler og nærmiljø er viktig for gode rehabiliteringsprosesser. Det pekes på usikkerhet om dette kan løses ved Valhalla helsesenter.

De ansatte peker også til en studie som viser bedre effekt av rehabilitering i en spesialisert institusjon sammenliknet med et sykehjem med korttidsplasser^{a)}. Valhalla helsesenter er i dag en spesialisert korttidsinstitusjon med høy kompetanse, og er slik sett ikke sammenliknbart med et ordinært sykehjem med korttidsplasser. I tillegg er forslaget at dagens spesialiserte døgnerhabilitering skal holdes samlet, hvor dagens kompetanse vil følge med. Studien belyser slik sett et argument for å videreføre døgnerhabilitering som samlet tjeneste, som oppnås ved Valhalla helsesenter i tråd med forslaget der kompetansen og tjenestetilbudet videreføres som i dag.

Andre studier og faglige føringer^{b)c)d)e)} peker videre på at rehabilitering ofte gir best effekt når tjenesten gis i den enkeltes hjemmesituasjon. Økning med et nytt team til hjemme-rehabilitering vil understøtte dette. Gode prosesser med tverrfaglig kompetanse som samarbeider om målene i samarbeid med pasienten, er viktige prinsipper uavhengig av hvor tjenesten gis.

Konsekvenser for ansatte

Med flytting av døgnerhabilitering til Valhalla helsesenter vil ansatte følge med, og tjenesten beholder da rehabiliteringskompetanse. Døgnerhabilitering vil fortsette å være en spesialisert tjeneste som i dag, og søkes samlet i samme avdeling.

Det vil likevel være behov for en omstillingsprosess med personalet. For å oppnå synergier med fleksibilitet og mulighet til å jobbe mer på tvers der det er hensiktsmessig, så vil noen ansatte få endrede oppgaver. Det vil med denne løsningen samlet sett også være behov for færre ansatte enn i dag, noe som medfører at noen ansatte kan bli overtallige. Ansatte som blir overtallige vil bli ivaretatt innenfor etablert avtaleverk, der en søker å finne gode løsninger for alle fast ansatte så langt det er mulig, og der medvirkning fra ansattes representanter i prosessen blir sentralt.

Det er også startet et arbeid med å vurdere arbeidsmiljøkonsekvenser ved en flytting (se SWOT-analyse i vedlegg 5).

Lokaler

Kristiansand kommune har i dag leieavtale om lokalene på Kløvertun med Kristiansand sanitetsforening. Ansatte har pekt på at lokalene på Kløvertun er velfungerende til rehabiliteringsprosesser. Lokalene egner seg godt til oppgavene ansatte skal utføre i dag,

men det har vært utfordringer i driften av rehabiliteringstjenestene i disse lokalene over lengre tid, som knytter seg til at institusjonen har få plasser. Drift ved en så liten spesialisert avdeling er svært kostbar og særdeles krevende å drifte, med hensyn til å sikre at det til enhver tid er nok personell på jobb.

Lokalene ved Valhalla helsesenter ble bygget på 1990-tallet som en langtidsinstitusjon, men har vært en spesialisert korttidsinstitusjon siden 2010. Lokalene fungerer godt til dagens formål og har mye av den samme romplanen som Kløvertun. De to institusjonene er bygget i ulike tidsepoker og har derfor ulik utforming. Pasientrom er tilsvarende, selv om badrom er noe mindre enn på Kløvertun. Valhalla helsesenter har nok plass, uteområder og et aktivt miljø med kafedrift i 1. etasje. Lokalene kan bli mer hensiktsmessige for døgnerhabilitering, dersom det gjøres enkelte tilpasninger. Blant annet må det tilrettelegges bedre treningsfasiliteter for brukerne og det må sikres noen flere kontorplasser for ansatte. Det er gjort vurdering av at dette kan løses innenfor dagens ledige arealer, med en mindre ombygging. Det skal også utarbeides en ROS-analyse knyttet til bruk av bygget for å sikre at alle behov for tilpasninger ivaretas.

Økonomiske konsekvenser

Dagens driftsbudsjett for døgnerhabilitering ved Kløvertun utgjør 27,5 mill.kr årlig.

Effekter ved videreføring av døgnerhabilitering ved Kløvertun:

Dersom dagens drift ved Kløvertun skal opprettholdes, videreføres også sårbarhets- og rekrutteringsutfordringene. Tjenesten må da fortsatt benytte kostbare vikarløsninger og vil ha stor bruk av overtid med økt belastning for ansatte.

I 2024 vil Kløvertun ha behov for 3,2 millioner kr for å unngå budsjettoverskridelser. Dersom drift ved Kløvertun opprettholdes, må budsjettene styrkes tilsvarende fra 2024 ved omprioriteringer fra andre tiltak. Dette for å kunne drive avdelingen forsvarlig hele døgnet alle dager i året. Dette er vurdert i forbindelse med økonomiplanprosessen som lite hensiktsmessig når en finner at flytting til Valhalla helsesenter vil løse driftsutfordringene og gi bedre ressursutnyttelse. Det må også forventes at årlige driftskostnader kan øke ytterligere i tråd med at rekrutteringsutfordringene øker.

Effekter av flytting av døgnerhabilitering til Valhalla helsesenter:

Ved en flytting av døgnerhabilitering, er det planlagt å styrke bemanningen ved både Valhalla helsesenter og ved Søgne omsorgssenter. Dette for å opprettholde dagens bemanningsnivå når kapasiteten økes. Kostnader til dette er beregnet til 14 millioner kr årlig.

Etablering av et nytt team til hjemme-rehabilitering med tre ansatte og en ny ansatt til hjelpemiddelformidling vil ha en samlet kostnad på 3 millioner kr. årlig.

Det er ikke mulig å oppnå full økonomisk effekt av en flytting, før det er funnet løsninger for eventuelle overtallige ansatte. I tillegg vil det første året påløpe engangskostnader med 1,5-2 millioner kroner til bygningsmessig tilrettelegging av bl.a. kontorplasser og treningsfasiliteter. Dette medfører at besparelsen første året blir mindre.

Ved flytting av døgnerhabilitering fra Kløvertun, faller dagens driftsbudsjett på 27,5 millioner kr bort. Av disse budsjettmidlene benyttes 17 millioner kr årlig til styrking av tjenester som beskrevet over. Samlet vil forslaget bety en besparelse på 10,5 millioner kr fra 2025.

Oppsummert:

Å fortsette som i dag vil øke kostnadene med 3,2 mill. kr årlig fra 2024. Driftskostnadene kan forventes å bli økende. En flytting gir direkte reduserte kostnader på 10,5 millioner kroner årlig fra 2025. Differanse i kostnadsnivå for alternativene blir da 13,7 millioner kroner fra 2025. Dersom drift videreføres ved Kløvertun vil Helse og mestring gå glipp av en innsparing på 10,5 mill. kr som det er behov for å omprioritere til områder hvor det ikke er mulig å oppnå driftsbalanse. Det må samtidig omprioriteres 3,2 mill.kr fra andre tiltak for å gi videre drift ved Kløvertun et realistisk budsjett.

Videreføre døgnerhøilitering som i dag	Flytte døgnerhøilitering til Valhalla helsesenter
Tjenesten må tilføres 3,2 mill. kr i 2024.	Budsjettmessig besparelse på 10,5 mill. kr.
Differansen og de faktiske reduserte kostnadene blir ca. 13,7 mill. kr årlig.	

Dagens lokaler ved Kløvertun:

Helse og mestring har en årlig leiekostnad på Kløvertun, som kommer i tillegg til driftsbudsjettet på 27,5 millioner kr årlig. En flytting kan gi en ytterligere besparelse, dersom Helse og mestring sammen med huseier kan finnes løsninger for alternativ bruk av dagens lokaler. Arbeid med dette er igangsatt. Hva som er mulig før leieavtalen utløper i 2028 er så langt ikke avklart.

Medvirkning fra ansatte

Døgnerhøilitering og korttidsopphold har en medbestemmelsesgruppe med ledere, verneombud og tillitsvalgte, hvor drift i tjenesten jevnlig drøftes og informeres om.

I forbindelse med ferieflytting av døgnerhøilitering til Valhalla helsesenter sommeren 2023, var det omfattende planlegging i forkant, hvor tillitsvalgte og verneombud medvirket i prosessen i forkant og i evalueringen etter ferien.

I arbeidet med denne saken er det også gjennomført flere medvirkningsprosesser. (se oversikt i vedlegg 3). Drøftingsmøte med alle involverte fagforeninger er også gjennomført (se vedlegg 4). Det er i drøftingene avklart at ytterligere medvirkningsprosesser skal avtales, dersom flyttingen gjennomføres.

Etter flyttingen i sommer har ansattes representanter og flere andre ansatte medvirket i utarbeidelse av SWOT-analyser og ROS-analyser (se vedlegg 5). Mange ansatte har vært involvert, og det har vært bred representasjon fra både Kløvertun og Valhalla. Alle innspill som er kommet i prosessene er notert eller innarbeidet og vil bli tatt med i videre planlegging av flytting.

Alle ansatte har blitt involvert i personalmøter og andre informasjonskanaler. Noen av de ansatte ved Kløvertun har vært kritiske til flytting, og har engasjert seg med brev til ledelse og folkevalgte. Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud har uttalt at de ikke har vært involvert i forbindelse med dette.

Det er kjent at det ulike meninger og synspunkter hos de ansatte både på Kløvertun og Valhalla i denne saken.

Klima og miljøkonsekvenser

Forslaget om samlokalisering vil ha positive effekter for klima og miljø. Det forventes samlet sett å gi mindre transportbehov for brukere, pårørende, ansatte og samarbeidsparter, når tjenesten samles på en lokasjon med flere tjenester nærme bysentrum, med kortere avstand til sykehus som er en sentral samarbeidspart.

At tjenesten ved en samlokalisering benytter mindre areal enn tidligere, gir også positive effekter for energibruk, lagerbeholdning til mat og forbruksartikler, avfallshåndtering, renhold, snøbrøyting og en rekke andre faktorer som ellers gir økt volum med to lokasjoner.

Uttalelser fra aktuelle råd

Saken er forelagt eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse. Begge rådene er orientert muntlig om forslaget, og er gitt mulighet for å gi en uttalelse gjennom behandlingen i rådene. Eldrerådet har også gitt en uttalelse til saken i forbindelse med økonomiplanbehandlingen.

Oppsummering og anbefaling

Ved å flytte døgnerhabiliteringsavdelingen ved Kløvertun til Valhalla helsesenter, kan tjenesten videreføres som et spesialisert tilbud slik som i dag, i en samlet avdeling med kompetanse som nå. Rekruttering av personell blir sikret og kvalitet kan opprettholdes, uten at kapasiteten blir redusert. Det kan samtidig oppnås en økonomisk besparelse.

Det er i dag store utfordringer med å sikre forsvarlig bemanning av døgnerhabilitering ved Kløvertun gjennom hele i døgnet alle dager i året, og tjenesten kan i dag ikke leveres på en effektiv måte som spesialisert institusjonstjeneste med få plasser i dagens lokaler.

Ved flytting før sommeren 2024 kan det oppnås en besparelse på ca. 10,5 millioner kroner årlig fra 2025, med å benytte allerede ledig kapasitet på korttids plassene.

Kommunedirektøren anbefaler å flytte døgnerhabilitering til Valhalla helsesenter før sommeren 2024, slik at det er mulig å få full effekt av tiltaket fra 2025. En slik flytting vil også være i tråd med vedtatt strategi om å være en hjemmetjenestekommune.

Medvirkning fra ansatte må sikres også i den videre prosessen, og aktuelle tiltak gjennomføres som beskrevet i saken.

Vedlegg og henvisninger

Vedlegg til saken:

1. Vedlegg 1 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for rehabilitering i institusjon
2. Vedlegg 2 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for tidsavgrenset opphold i institusjon
3. Vedlegg 3 - Oversikt over medvirkningsprosesser med ansatte
4. Vedlegg 4 - Referat drøftingsmøte 3.11.2023
5. Vedlegg 5 - ROS-analyser og SWOT-analyser
6. Vedlegg 6 - Brev fra del av en ansattgruppe ved Kløvertun

Henvisninger i teksten:

- [a NCBI: Structured community-based inpatient rehabilitation of older patients is better than standard primary health care rehabilitation.](#)
- [b FHI: Effekt av rehabilitering for personer med hjerneslag og/eller traumatisk hjerneskade](#)
- [c Tidsskriftet: Medisinsk rehabilitering i sykehjem – effekt på funksjon og forbruk av tjenester](#)
- [d Helsedirektoratet: Formål og overordnede prinsipper for habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator](#)
- [e Helsedirektoratet: Tjenestetilbudet - habilitering og rehabilitering i kommunene](#)

SAMHANDLING OG INNOVASJON
Strategi

Kristiansand
kommune

Dato 21. november 2023
Saksnr.: 2021030506-5
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.12.2023

Samarbeids- og utviklingsavtale med Agder fylkeskommune

Forslag til vedtak

[Formannskapet vedtar samarbeids- og utviklingsavtale mellom Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune.](#)

Sammendrag

Fylkesutvalget har vedtatt at fylkeskommunen skal videreføre samarbeids- og utviklingsavtaler med kommunene i Agder.

Formålet med avtalen er å samarbeide systematisk og målrettet mot realisering av Regionplan Agder 2030 og Kristiansands kommuneplan samfunnsdel, begge basert på FNs 17 bærekraftsmål.

Avtalen inngås på et overordnet nivå, og trekker frem det aller viktigste partnerne skal samarbeide om de neste fire årene i rollen som motor for regional utvikling. Avtalen innebærer ingen økonomiske forpliktelser.

Vedlegg:
2023 Samarbeids- og utviklingsavtale mellom Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune_endelig

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Fylkesutvalget har vedtatt at fylkeskommunen skal videreføre samarbeids- og utviklingsavtaler med kommunene i Agder.

Formålet med avtalen er å samarbeide systematisk og målrettet mot realisering av Regionplan Agder 2030 og Kristiansands kommuneplan samfunnsdel, begge basert på FNs 17 bærekraftsmål.

Avtalen tar utgangspunkt i de tre gjennomgående perspektivene i Regionplan Agder 2030: *Næringsutvikling og samarbeid om nye arbeidsplasser, klima og miljø og levekår, likestilling, inkludering og mangfold*. Disse perspektivene tilsvarer de tre satsingsområdene i Kristiansands kommuneplan: *Attraktiv og miljøvennlig, Inkluderende og mangfoldig og Skapende og kompetent*. (Sterkere sammen – Kristiansand mot 2030. Kristiansand kommuneplanens samfunnsdel.)

Avtalen inngås på et overordnet nivå, og trekker frem det aller viktigste Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune skal samarbeide om de neste fire årene i rollen som motor for regional utvikling. Avtalen innebærer ingen økonomiske forpliktelser.

Avtalen vil gjelde i 4 år og partnerne har løpende dialog om samarbeidsområdene.

Juridisk grunnlag

Samarbeids- og utviklingsavtalen er av overordnet karakter.

Økonomiske konsekvenser

Samarbeids- og utviklingsavtalen medfører ingen økonomiske konsekvenser.

Uttalelse fra rådene (Eldrerådet, Rådet for funksjonshemmede, Studentutvalget og Ungdommens bystyre)
Ikke aktuelt.

Barn og unges interesser

Ikke aktuelt.

Medvirkning med innbyggere/brukerrepresentanter

Ikke aktuelt.

Klima- og miljøkonsekvenser

Samarbeids- og utviklingsavtalens formål er å realisere Regionplan Agder 2023 og Kristiansands kommuneplan samfunnsdel, begge er basert på FNs bærekraftsmål.

HMS/Folkehelse

Samarbeids- og utviklingsavtalen tar utgangspunkt i Regionplan Agder 2023 og Kristiansands kommuneplan samfunnsdel hvor levekår, likestilling, inkludering og mangfoldig er ett av satsingsområdene.

Vurdering

Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune samarbeider tett på mange områder og partnerne har løpende dialog på ulike arenaer. Kommunedirektøren og fylkeskommunedirektøren har hatt god dialog om innrettingen av avtalen og er enige om at avtalen holdes på et overordnet nivå.

Det viktigste med avtalen er tydeliggjøring av hvordan partnerne i felleskap følger opp Regionplan Agder 2030 og Kristiansands kommuneplan samfunnsdel, samt hvordan partnerne forsterker rollen som regional motor og derigjennom styrker Agders posisjon nasjonalt.

Fylkesordfører i Agder fylkeskommune ønsker å besøke kommunene i Agder i starten av 2024, sammen med fylkesvaraordfører og opposisjonsleder; bl.a. med samarbeids- og utviklingsavtalene som tema.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

Kommunedirektøren anbefaler at formannskapet vedtar vedlagte samarbeids- og utviklingsavtale mellom Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune.

SAMHANDLING OG INNOVASJON
Business region Kristiansand

Kristiansand
kommune

Dato 30. oktober 2023
Saksnr.: 2023026356-2
Saksbehandler Morten Lauknes
Godkjent av Geir Askvik Haugum
Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet

Møtedato
05.12.2023
06.12.2023

Svar på høring av Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"

Forslag til høringsinnspill til Strømprisutvalgets rapport «Balansekunst» vedtas slik som foreslått i saksfremstillingen og sendes til Olje- og energidepartementet.

Sammendrag

Norge er i dag delt i 5 prisområder, og Kristiansand ligger i prisområde NO2 (heretter NO2), (deler av tidligere Hordaland, Rogaland, Agder, Telemark og Vestfold) NO2 har i dag en høyere pris enn de andre prissonene i Norge.

Strømprisutvalgets rapport til Olje- og energidepartementet fokuserer på de påvirkede kraftprisene i NO2 og anbefaler løsninger for å stabilisere strømprisene. De identifiserer utfordringene knyttet til europeiske markeder og systemets kompleksitet. Anbefalingene inkluderer utbygging av produksjonskapasitet, fastpriskontrakter og langsiktige løsninger for å utjevne prisforskjeller.

De tydeligste føringene fra utvalget:

- En større andel av kundene må sikre seg via fastpriskontrakter, noe som er en fornuftig tilnærming da vi uansett må forvente prisfluktasjoner framover
- At dagens system, selv om det gir ugunstige utslag som nå i NO2 over lang tid er det beste.
- At den beste måten å komme ut av utfordringene er å skape et kraftoverskudd og bedre overføringsnett.
- At endringer og støtteordninger er politikk og må ordnes via vedtak som kan stå i fare for å utfordre de etablerte markedsmekanismene.

Det bemerkes at dagens anbefalinger ikke direkte adresserer situasjonen i NO2 med betydelig høyere priser, noe som kan fortsette å skape prisusikkerhet. Det pekes på at NO2 er spesielt sårbart for prissvingninger grunnet tette forbindelser med europeiske markeder, og initiativer startes for å påvirke regjeringen til å handle.

Kristiansand kommune, mener at regjeringen må iverksette strakstiltak for å redusere prisnivå og svingninger i NO2. Rapporten peker på flere gode tiltak, men disse er enten langsiktige eller ikke har noen priseffekt.

Det foreslås derfor at Kristiansand kommune ber om at regjeringen tar grep som også har kortsiktig effekt, spesielt med tanke på den langsiktige effekten de siste to års prisbilde har hatt for næringslivet.

Lokale aktører i NO2 som, Nikkelverket, Destinasjon Dyreparken og en nærbutikk i Høllen, påpeker betydelige utfordringer og kostnadsøkninger på grunn av høye strømpriser. Dette påvirker bedriftenes konkurransedyktighet, investerings- og utviklingsmuligheter og bærekraft på lang sikt. Disse eksemplene viser hvordan strømprisen har en direkte konkurransevridende effekt internt i Norge, og vil på lengre sikt også kunne påvirke Kristiansand og NO2 negativt med tanke på nye selskapsetableringer.

Kristiansandregionen har en høy konsentrasjon av arbeidsplasser i kraftkrevende basisnæringer som prosessindustri, annen industri, øvrig verkstedindustri og el-produksjon. Kristiansandsregionen har en høyere andel prosessindustri enn landssnittet (50-100% høyere). Regionen rammes derfor ekstra hardt av strømprisforskjellene.

For å svare ut høringer ble det etablert et arbeidsfellesskap som strekker seg over store deler NO2, hvor hensikten var å komme opp med forslag til løsninger som på kort og lengre sikt kan bidra til at uforutsigbarheten og den høyere prisen på strøm enn resten av Norge reduseres.

De som er med i arbeidsfellesskapet er:

- Rogaland Fylkeskommune
- Stavanger Kommune
- Kristiansand Kommune
- Haugaland Vekst (Regionrådet på Haugalandet)
- Ryfylke IKS
- Næringsforeningen i Haugesund
- Næringsforeningen i Stavangerregionen
- Næringsforeningen i Kristiansand
- New Kaupang

Dette arbeidsfellesskapet ga Æge Energy, som er en av landets fremste kraftsystemspesialister, et oppdrag om å utarbeide et notat med fakta grunnlag og forslag til avbøtende tiltak.

Samarbeidet har ført til følgende krav som regjeringen må vurdere, og som kan ha en positiv effekt for strømkundene i NO2 på kort og mellomlang sikt.

Forslag til høringsuttalelse bygger på dette utredningsarbeidet, og innholdet i høringssvaret er i hovedsak som følger:

Kristiansand kommune har satt seg inn og vurdert Strømprisutvalget sin rapport og vil gi følgende innspill til høringsprosessen.

Utvalget har på en god måte forklart hvordan kraftsystemet fungerer, og pekt på at det er en rekke muligheter for å gjøre prisvariasjonene mindre og prisnivået mer forutsigbart.

Kristiansand kommunes vurdering av rapporten er utvalget peker på en rekke gode tiltak, men at disse enten er langsiktige eller ikke har noen priseffekt. Utvalget svarer derfor ikke på utfordringene som strømkundene og spesielt i prisområde NO2 står i.

På bakgrunn av dette krever Kristiansand kommune at regjeringen iverksetter et arbeid for å finne strakstiltak for å redusere prisnivå og svingninger som også treffer prisområdet NO2.

Kristiansand kommune forventer at regjeringen tar grep som også vil ha kortsiktig effekt og vi er spesielt bekymret for den langsiktige effekten de siste 2 års prisbilde har hatt for næringslivet.

Vi mener følgende tiltak kan ha en positiv effekt for strømkundene i prisområde NO2 på kort og mellomlang sikt, og at disse må vurderes av regjeringen omgående:

1. Flaskehalsinntektene som Statnett får må fordeles etter hvor de har oppstått - ikke omfordeles nasjonalt som i dag. Ca. 50 % av 12,6 mrd. kommer fra NO2, dette kan gjennomføres i løpet av kort tid – Dette er et omfordelingstiltak som kan iverksettes raskt.
2. Etablere nye regler for strategisk reserve i vannmagasinene for å hindre norsk forsyningskrise, reglene må revideres for å unngå at de store flere års magasinene (som Blåsjø) bokstavelig talt kan tømmes på grunn av etterspørsel fra utlandet, som i 2022.
3. Utrede en felles prissone sør for Dovre og Sognefjorden – i dag er dette NO1,2 og 5. Dette tiltaket er et mellomlangt perspektiv.
4. Lempe på kravet om N-1 for belastning av kraftnettet i retning av N-0,9. Dvs kunne frigjøre noe av sikringskapasiteten basert på lokale og regionale risikoberegninger. Grunnlaget her må være regionale vurderinger i større grad enn tidligere.

Vedlegg:

Vedlegg 1 underlag Høringssvar strømprisutvalget
stromprisutvalgets-rapport

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Strømprisutvalget ble nedsatt i februar 2023. Ekspertutvalget har hatt som mandat å vurdere dagens system for å fastsette strømprisen og hvilke tiltak på

kort og lang sikt som kan sikre strømbrukere lavere og mer forutsigbare priser, innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Europa har nylig opplevd ekstremt høye kraftpriser på grunn av faktorer som Russlands militære invasjon av Ukraina og nedleggelsen av kull- og kjernekraftverk. Dette har også påvirket kraftprisene i Norge, spesielt hos oss i sørlige deler av landet som er tett koblet til det europeiske kraftmarkedet

Strømprisutvalget har levert sin rapport til olje og energidepartementet. Utfordringene i de europeiske landene har påvirket kraftprisene også i Norge, spesielt i NO2 (deler av Hordaland, Rogaland, Agder, Telemark og Vestfold), der tilknytningen til det europeiske kraftmarkedet er større enn i landet ellers.

De har i sin rapport gitt en beskrivelse og vurdering av hvordan roller og ansvar er fordelt i det økosystemet som fører fram til sluttbrukerprising av strøm. Det er et komplekst system med mange aktører og roller som skal til for at vi kan ha et balansert kraftsystem. Det er klart en kompliserende faktor at det norske kraftsystemet er tett koblet på det nord-europeiske kraftsystemet både gjennom utvekslingskabler og prisdannelse.

Ekspertutvalget skulle:

- Sikre trygg tilgang til kraft til lavest mulig kostnad.
- Opprettholde forsyningssikkerheten og motivere investeringer i ny fornybar kraftproduksjon.
- Vurdere hvordan endringer i prisfastsettelsen påvirker kraftsystemet, forsyningssikkerheten, investeringer i fornybar energi og sluttbrukerpriser.
- Se på hvordan endringer i engrosmarkedet påvirker kortsiktige og langsiktige markeder og sluttbrukerpriser.

Ekspertutvalgets rapport vurderer ulike tiltak, inkludert:

- Opprettelse av en egen budsone for strømtransport.
- Differensiering av spotmarkeder.
- Alternative kontrakttyper for kraftproduksjon.
- Fremme av forbruksfleksibilitet for å redusere høybelastning i spotmarkedet.

Ekspertutvalget påpeker at kraftmarkedet er påvirket av politikk, markedsaktørers behov og fysikkens lover, og at strømproduksjon og forbruk må koordineres kontinuerlig. Norge har en desentralisert tilnærming til kraftstyring, som har bidratt til effektiv ressursutnyttelse, lavere kostnader og mindre bruk av naturressurser.

Ekspertutvalget viser til ulempen dette kan medføre til gjennom uønskede fordelings effekter og eksponering for hendelser i andre land. Byggingen av kraftnett mellom regioner og naboland er nødvendig på grunn av værvariasjoner og forbruksmønstre. De siste årene har europeiske og norske kraftpriser økt dramatisk på grunn av geopolitiske hendelser og klimamotivert energiomlegging.

Forutsetningen vist ovenfor har utløst debatt om kraftmarkedets organisering i EU, da Norge og Europa er tett knyttet sammen både geopolitisk og i elektrisitetsforsyningen. Norge er bevisst på sårbarheten for utviklingen i nabolandene og utfordringene med å tilpasse kraftmarkedet til den nye energipolitiske virkeligheten.

Rapporten viser videre at Norge har et unikt utgangspunkt – mens resten av Europe i mindre grad har et så godt utgangspunkt.

Norge har videre et godt utgangspunkt for å oppnå relativt lave, konkurransedyktige og forutsigbare priser. Mens andre land skal gjennom en stor omlegging i kraftmarkedet, har vi allerede et kraftsystem basert på fornybar kraft og et effektivt markedssystem. Vi har gode ressurser for produksjon og også relativt billige fleksibilitetskilder. Dette er også et viktig konkurransefortrinn for å etablere nye og ivareta arbeidsplasser i Norge. Men omlegging både i Europa og i Norge, og barrierer for ny produksjon, gjør at kraftmarkedet endres og prisnivå og forutsigbarhet endres. Utvalgets utredning viser at løsningene for å kunne håndtere dette er sammensatte, krever politiske avveininger og kontinuerlig oppfølging av virkninger av endringer i kraftmarkedet for norske aktører.

Vurderinger fra utvalget

I de kommende avsnitt trekkes det fram sentrale deler av innholdet i ekspertutvalgets rapport. Deretter kommer vil vurderingene fra NO2-regionens aktører gjennomgås.

Prising av kraften: Utvalget mener at det markedsbaserte og desentraliserte engrosmarkedet for kraft bør opprettholdes. Uregulerbar kraft som vindkraft og solenergi har ingen alternativ verdi, og forbruk må tilpasses produksjon. Dagens markedssystem gir forbrukere signaler gjennom priser. Fleksible strømkunder oppnår lavere gjennomsnittspriser og bidrar til lavere priser for alle.

Forbruker og pris: Tiltak for å forbedre sluttbrukermarkedet kan redusere påslag på strømprisen, men engrosprisen bestemmer fortsatt prisnivået. Prissikring og fastprisavtaler gir forutsigbarhet, men engrosprisen forblir sentral.

Energiomstillingens innvirkning: Energiomstillingen øker risikoen for høye engrospriser, som kan føre til uakseptable fordelingseffekter. Strategier for ekstreme perioder bør fokusere på omfordeling i sluttbrukermarkedet, ikke engrosmarkedet. Statlige støtteregler begrenser mulighetene for strømstøtte.

Norge har et unikt utgangspunkt: Norge har et godt utgangspunkt for lave, konkurransedyktige og forutsigbare priser med et fornybart kraftsystem og effektivt marked. Omlegging i Norge og Europa endrer imidlertid kraftmarkedet og priser. Politikk for å sikre varig kraftoverskudd er avgjørende.

Fra utvalget:

- Flere tiltak kan forbedre eksisterende markeder uten større regulatoriske inngrep, inkludert tilgang til prissikring og fremtidsmarkeder.
- Politikk for å oppnå varig kraftoverskudd er viktig for lave og konkurransedyktige priser.
- Målet om lave priser kan kollidere med samfunnsøkonomisk lønnsomhet, som for eksempel mellomlandsforbindelser.
- Utvalget har ikke som oppgave å løse målkonflikter, men å belyse virkningene av ulike tiltak for informerte beslutninger.

Fakta

En viktig årsak til kompleksiteten er at kraftsystemet må være i balanse hele tiden. Produksjon og forbruk må til enhver tid være lik i hele Norge og i Europa sett under ett. Fordi elektrisitet beveger seg nesten med lysets hastighet i

ledningene, betyr det hvert millisekund. Dette skjer ikke av seg selv. Tvert imot løses denne oppgaven gjennom et aktivt samarbeid mellom en rekke aktører.

Prisøkningene har en rekke årsaker:

Den Europeiske dimensjonen: Hovedårsaken var en kraftig prisoppgang på naturgass i Europa og hvordan dette påvirket det norske kraftmarkedet via kraftprisene i Europa. Høye priser i globale gassmarkeder og økt etterspørsel etter LNG ble pekt på som viktige drivere. EU-landenes egen gassproduksjon gikk ned, og lavere gasspriser under pandemien førte til færre investeringer globalt, bidratt til knapphet i markedet høsten 2021. Etter Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022 reduserte Russland gassleveransene betydelig.

Økt bruk av kull: På grunn av økende knapphet på gass økte bruken av kull til kraftproduksjon i Europa. Dette førte til økte utslipp av klimagasser på grunn av kullkraftproduksjon, og dermed steg verdien av EUs utslippskvoter mer enn planlagt i kvotemarkedet. Tørke og hetebølger i Europa sommeren 2022 forverret situasjonen ved å påvirke transport av kull og kjølevann til termiske kraftverk.

Nedgang i kjernekraftproduksjon: Frankrikes produksjon av kjernekraft var betydelig lavere enn normalt og forventet i 2022 på grunn av omfattende planlagt vedlikehold og feil i kjølesystemene i flere kjernekraftverk.

Norge:

Norge ble indirekte påvirket av utfordringene i Europa, spesielt gjennom kraftutveksling med nabolandene, som avhenger av prisnivået i disse landene. Kraftprisene i Sør-Norge (NO1, NO2 og NO5) nådde rekordhøyder fra høsten 2021 til sommeren 2023, parallelt med høye priser i hele Europa, unntatt Sverige og Nord-Norge.

- Økt utvekslingskapasitet med nabolandene i 2020 og 2021 førte til usikkerhet, da kapasitetsøkningen var større enn tidligere erfaringer tilsa.
- Vannkraftprodusentene tok beslutninger basert på forventninger om prisutvikling, noe som påvirket magasinbefylling og priser.
- Magasinbefyllingen i Sør-Norge var lav i 2022, men værendringer i oktober ga økt nedbør og lavere forbruk.
- Strømprisøkningen førte til et fordelingsproblem, hvor kundene opplevde kostnadsøkninger, mens produsentene fikk økte inntekter. Staten og kommuner tjente også på økte inntekter gjennom grunnrenteskatt og høyprisbidrag.

Dagens organisering av kraftmarkedet er blitt utfordret, da den tidligere har vist seg å være effektiv, men nå står overfor endrede forutsetninger på grunn av klima- og næringsomstillingen. Energipolitikken har gått fra å ha egne mål til å være et verktøy for klima- og næringsomstilling. Produksjon av fornybar energi har høy verdiskaping, noe Norge trenger med tanke på reduksjonen i olje- og gassaktiviteter. Investeringer i ny kraftproduksjon påvirkes av forventede markedspriser og politiske beslutninger, som også kan føre til endringer i energimarkedet.

Noen er bekymret for at produsentoverskuddet vil øke uten at forbrukerne får fordeler av grønnere energi, og at markedets prisstyring er under press.

Kraftmarkedet har forskjellige aktører med ulike roller og oppgaver

I engrosmarkedet for elektrisk kraft møtes kraftprodusenter, strømleverandører og enkelte industribedrifter som kjøper store mengder kraft. I sluttbrukermarkedet for strøm kan husholdninger, næringsdrivende og alle andre som ikke er aktører i engrosmarkedet kjøpe strøm fra strømleverandører.

Produsentene:

Det meste av vannkraftproduksjonen i Norge er offentlig eid. En del kraftproduksjon eies også av industribedrifter etablert i Norge, som i sin tur har et variert eierskap med norske og utenlandske aksjonærer. Utenlandske investorer, inkludert pensjonskasser, har de siste 10-15 årene investert i norsk vind- og småkraft.

Kunder:

De fleste produsentene selger kraften i engrosmarkedet, hvor det typisk er strømleverandører og større industribedrifter som er kjøpere. En annen kundegruppe er strømnetselskaper, som Statnett og selskapene som driver distribusjonsnettet for strøm, som må kjøpe strøm for å dekke energitapet i strømmettet.

Strømleverandører:

Mange strømleverandører i Norge er tilknyttet konsern som også driver med kraftproduksjon og strømmnett, og er derfor indirekte eid av norske kommuner. Siden de kjøper i engrosmarkedet, er det strømleverandørene som tar rollen som balanseansvarlig for de fleste kundene i kraftmarkedet.

Strømnetselskap:

Strømnetselskapene har ansvar for transport av elektrisk energi fra produsenter til kunder. Dette innebærer å utvikle, bygge, eie, drifte, vedlikeholde, oppgradere og videreutvikle strømmettet.

De har plikt til å knytte alle som ønsker det til strømmettet, gitt at kunden har lovlig adgang til sin aktivitet, enten det er produksjon av kraft eller bruk av strøm til et eller annet formål. Dette inkluderer å gi kunden den kapasiteten kunden behøver.

Strømnetselskapenes virksomhet er nøye regulert, både når det gjelder effektiv og sikker drift, samt hvilke avgifter de kan kreve av kundene.

Balanseansvar for nettet:

Kraftsystemet kan sammenlignes med et badekar, der produsentene fyller på og forbrukerne tar ut. Dette krever et system for å sikre at produsentene blir betalt for det de fyller på, og at forbrukerne betaler for det de tar ut. Dette systemet er basert på begrepet balanseansvar.

De fleste produsenter, strømleverandører og større forbrukere har sitt eget balanseansvar. Dette innebærer å inngå en avtale med Statnett for å sikre balanse.

Statnett SF er systemoperatør for transmisjonsnettet i Norge og også utpekt som systemansvarlig. De sørger for at balanseansvaret fungerer som det skal og håndterer flaskehalsen i nettet for å maksimere kapasiteten som er tilgjengelig for markedet.

Planleggingsfasen, driftsfasen og avregningsfasen er tre hovedfaser i prosessen med å sikre balanse i kraftsystemet, hvor systemoperatørene har en viktig rolle.

Ekspertutvalgets vurderinger og til en viss grad anbefalinger

I teorien og i grunnlaget for etableringen av prisområdene var at det var naturlige produksjons- og forbruksområder. Med unntak av at det kunne bli landsdelsforskjeller, for eksempel mellom sør og nord, da nettforbindingene ikke er like godt utviklet i den aksen. Det har nå over tid utviklet seg slik at NO2 ligger betydelig over NO1 (Østlandet sør for Dovre) og NO5 (Vestlandet sør for Sognefjorden).

Strømnettet er ikke sterkt nok til at alle produsenter og forbrukere i hele Norge skal få den samme prisen. En lik pris ville gitt overbelastning i kraftnettet på grunn av regionale ubalanser mellom forbruk og produksjon.

For å unngå overbelastning på nettet er Norge for tiden delt inn i fem prisområder NO1 til NO5. En situasjon som oppstår, er at det er flaskehals i transmisjonsnettet mellom de 5 prisområdene og regionalt distribusjonsnett. Systemoperatøren (Statnett) har i oppdrag å sørge for at så mye som mulig av overføringskapasiteten stilles til rådighet for markedet. Dette arbeidet kan beskrives som en prosess i flere faser. Slike overføringer mellom områdene er priset, og skaper betydelige flaskehalsinntekter. Statnett har også ansvar for flaskehalsbehandling i regionalt distribusjonsnett. Det innebærer at all driftstansplanlegging må koordineres med Statnett, og at Statnett har rett og plikt til å gripe inn i driften også i regionalt distribusjonsnett ved behov.

Etterlatt inntrykk fra utvalget sine vurderinger er at de leverer generelle betraktninger og i liten grad peker på løsninger som kan avbøte situasjonen på kort og mellomlang sikt. Utvalget har i stor grad sett på hvordan dagens organisering passer har fungert og til en viss grad fungerer i dag. Etterlatt inntrykk er at det er på kraftbransjens premisser i større grad enn sluttbrukerens interesser.

Dessverre gir utvalget sin rapport få eller ingen pekepinner om hvordan den pris og uforutsigbarhetsulempen som NO2 er endt opp med kan løses.

De tydeligste føringene fra utvalget:

- En større andel av kundene må sikre seg via fastpriskontrakter, noe som er en fornuftig tilnærming da vi uansett må forvente prisfluktasjoner framover
- At dagens system, selv om det gir ugunstige utslag som nå i NO2 over lang tid er det beste.
- At den beste måten å komme ut av utfordringene er å skape et kraftoverskudd og bedre overføringsnett.
- At endringer og støtteordninger er politikk og må ordnes via vedtak som kan stå i fare for å utfordre de etablerte markedsmekanismene.

Vurderingene fra NO2-regionen sine aktører

Mottakelsen blant aktørene i NO2 er at dette ikke på noen måte er nok. Det gir heller ingen signaler om at det finnes vilje til å søke løsninger som demper den prisulempen som alle strømkunder i NO2 er påført.

NO2 er hjertet i det som ofte blir kalt Norges Grønne Batteri.

NO2 har nå over flere år vedvarende høyere og mer volatil strømpris enn de andre norske prisområdene. Hovedårsaken er at prisområdet er det som at Lyse sjefen Eimund Nygaard kalles Norges Cable Corner. Det er i dette området vi har de fleste utenlandskablene, og dermed er tettest på store prisfluktuasjoner i det Europeiske kraftnettet.

Dette har medført at alle i NO2 har hatt en større og nå etter hvert langvarig prisulempe ved høyere kraftpriser enn de andre prisområdene.

Forventningene var at utvalget blant skulle komme med reelle forslag til løsninger, som også adresserte mulige tiltak for å redusere den prisulempen som strømkundene i NO2 har fått.

Men tvilen blant en rekke aktører spesielt i hjemmehørende i NO2 var utredningen i stor grad ville ende opp med generelle vurderinger og råd.

Derfor ble det etablert et arbeidsfellesskap som strekker seg over store deler av NO2, hvor hensikten var å komme opp med forslag til løsninger som på kort og lenger sikt kan bidra til at uforutsigbarheten og den høyere prisen på strøm enn resten av Norge kan reduseres.

De som er med i arbeidsfellesskapet er:

- Rogaland Fylkeskommune
- Stavanger Kommune
- Kristiansand Kommune
- Haugaland Vekst (Regionrådet på Haugalandet)
- Ryfylke IKS
- Næringsforeningen i Haugesund
- Næringsforeningen i Stavangerregionen
- Næringsforeningen i Kristiansand
- New Kaupang

Dette arbeidsfellesskapet har gitt Æge Energy, som er en av landets fremste kraftsystemspesialister, et oppdrag om å utarbeide et notat med faktagrunnlag og forslag til avbøtende tiltak:

- Kvantifisere den antatt samlede prisulempen for strømkunder i NO2 området.
- Identifisere områder som på kort og mellomlang sikt bør vurderes for å dempe den prisulempen som NO2 har til først og fremst NO1 og NO5.

Arbeidsfellesskapet har hatt interne møter mellom partene hvor hensikten har vært å gi innsikt og etablere samhandling. Det er derfor i stor grad samarbeid om utforming av høringsinnspill. Videre har det vært møte på Stortinget og et møte med olje- og energiministeren.

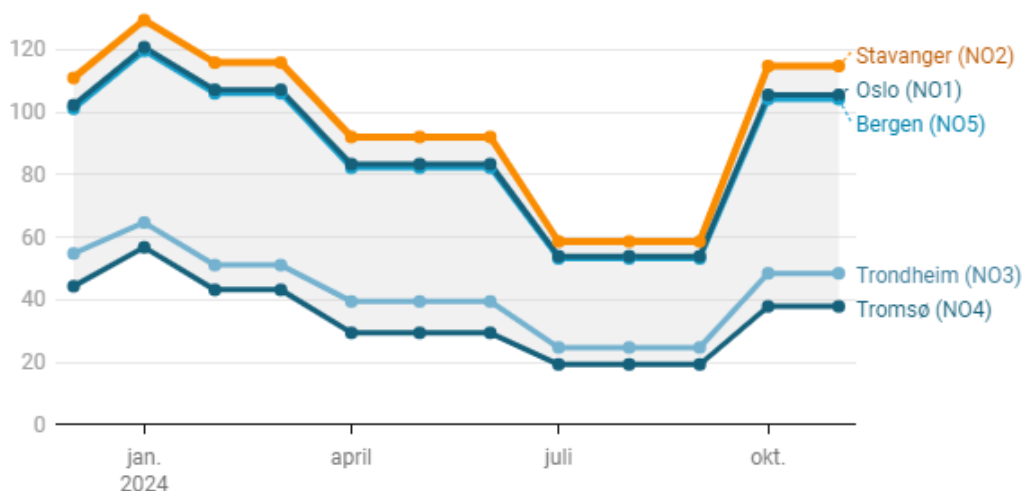
På stortinget møtte en rekke ordførere og næringslivsrepresentanter fra Haugesund i nord til Vestfold i sørøst, hvor gruppen fra NO2 fikk god mottakelse, og det ble lovet å følge saken og forslagene videre i forbindelse med høringen.

Olje og energiministeren delte ikke bekymringene til NO2, og viste til at tiltak allerede var iverksatt. Arbeidsfellesskapet mener å ha dokumentert at det er grunnlag for bekymringene og at iverksatte tiltak ikke er tilstrekkelige.

I forbindelse med forslaget til Statsbudsjett som er lagt fram, har Olje og Energi departementet budsjettet med høyere pris i NO2 i 2024, med tilsvarende inntekter til statskassen .

Regjeringens strømprisprognose for 2024

Alle tall er øre per kilowattime (kWh)

Grafen viser terminprisene som er lagt til grunn i beregningene for strømstønsordningene for budsjettåret 2024. Prisene under består av systempris pluss områdedifferansekontrakter (EPAD).

Grafikk: Aftenbladet 2023, VK • Kilde: Regjeringen.no • Last ned data • Laget med Datawrapper

Prisulempen på strøm medfører allerede utfordringer for industrien i NO2, her også ved noen korte eksempler fra Rogaland.

- Fatland har flyttet foredling av enkelte råvarer til Trøndelag (NO3).
- Kverneland reduserer på Jæren og flytter produksjon ut av Norge.

Fra Kristiansand trekkes det fram følgende fra lokale aktører:

Glencore Nikkelverk får betydelige kostnadsøkninger som følge av de høye prisene i NO2. De har sikret de fleste strømforbrukene sine for de kommende årene, men en stor del av strømmen er prissikret til systemprisen (Systempris er en pris for elektrisk kraft som daglig beregnes av Nord Pool ASA, og som gjelder for det kommende døgnet i det nordiske kraftmarkedet). Dette betyr at i tillegg til kontraktsprisen må de betale for områdetillegget mellom NO2 og systemprisen. Dette gjelder et forbruk på 35 MW for 2024.

I tillegg til de høye prisene i NO2 vil det foreslåtte prisgulvet på CO2-kompensasjon øke deres strømkostnader med omtrent 25 millioner kroner. Alt i alt gjør de høye prisene, sammen med redusert CO2-kompensasjon, bedriften mindre konkurransedyktig både på kort og lang sikt. Med høyere kostnadsnivå i Norge enn i de fleste andre land, har lave energipriser vært et viktig konkurransefortrinn som nå er tapt.

Kortvarig vil ikke de høye prisene sannsynligvis påvirke produksjonen eller bemanningen i stor grad. Men hvis prisene nærmer seg høstens 2022-nivåer, kan konsernet vurdere produksjonsreduksjon og deretter bemanningsreduksjon. Dette avhenger også av prisene på de metallene de produserer. I tillegg, ved

ekstremt høye strømpriser, må de kanskje bruke oljefyrt kjele for dampproduksjon, noe som fører til økte CO₂-utslipp.

Høyere kostnader og redusert konkurransekraft vil skape utfordringer med å sikre investeringsmidler. Disse midlene er avgjørende for bedriftens videre utvikling, både for økt produksjon og redusert ressursbruk. Mindre tilgang til investeringsmidler vil ytterligere redusere konkurransekraften. På lengre sikt kan dette føre til at konsernet ser etter alternative produksjonsmetoder for metallene de produserer, noe som vil påvirke alle 550 arbeidsplasser og ha store ringvirkninger for samarbeidspartnere og leverandører.

Destinasjon Dyreparken har de siste årene hatt et strømforbruk på ca. 13,0 GWh. Forbruksmønsteret svinger betydelig gjennom døgnet, i løpet av uka, gjennom en måned og i løpet av året. Noe skyldes naturlige svingninger, men viktigste årsak er variasjon i besøk. Tilbudet om faste langsiktige kraftkontrakter var, og er ikke, et alternativ for Dyreparken. Utviklingen i spotprisen og offentlige avgifter på elektrisitet påvirker resultater og aktivitet. I 2022 var kostnadene til elektrisitet mer enn tre ganger høyere sammenlignet med et normalt år.

Beliggenheten i NO₂ forårsaker høye volatile priser og manglende forutsigbarhet. Denne usikkerheten vil på lang sikt gi seg utslag i utsatte investeringer og fornyelse. På kort sikt i lavere resultat og svakere konkurranseevne.

Nærbutikken i Høllen står overfor en utfordrende situasjon med en strømregning på 60 000 kroner, mens butikkeiere i nord har tilsvarende regninger på 5000 kroner. Butikkeier uttrykker bekymring for den økonomiske situasjonen, med kun fire måneder med inntjening og åtte måneder uten overskudd. Dette har ført til kutt i ansatte og reduserte åpningstider. Butikken står overfor begrensninger i investeringsmuligheter, og strømkostnadene har blitt en betydelig utfordring som påvirker bærekraften til virksomheten på lang sikt.

Hennig Olsen Is i Kristiansand påvirkes av strømprisene ved at produksjonen av folkefavoritter som Krone-is gir dem betydelig høyere strømregninger enn konkurrenten Diplom Is. Dette oppleves av eier som en klar forskjellsbehandling når forskjellen på strømutførelsen kan utgjøre millioner av kroner.

Disse eksemplene viser med tydelighet hvordan strømprisen har en direkte konkurransevridende effekt internt i Norge, og vil på lengre sikt også kunne påvirke Kristiansand og NO₂ negativt med tanke på nye selskapsetableringer. Kristiansandregionen har en høy konsentrasjon av arbeidsplasser i kraftkrevende basisnæringer som prosessindustri, anna industri, øvrig verkstedindustri og el-produksjon. Kristiansandsregionen har 50 og 100% høyere andel av prosessindustri lokalisert her enn landsnittet for lokalisering av denne type industri. Regionen rammes derfor også ekstra hardt av strømprisforskjellene.

Om forskjellene i pris mellom prisområdene og en drøfting av tiltakene

NO₂ er området med størst produksjon og magasinkapasitet

NO2 med sine mange innbyggere og bedrifter har i løpet av de to siste årene erfart at energikostnadene har steget dramatisk, resultatet er en kostnadsulempe som ser ut til å vedvare i årene som kommer.

Strømpriser NO2*

	NO2 [NOK/MWh]	NO1 [NOK/MWh]	NO5 [NOK/MWh]	Differanse NO2 / NO5
Årlig gjennomsnittlig strømpris 2021	746	742	741	+ 1 %
Årlig gjennomsnittlig strømpris 2022	2136	1947	1941	+ 9 %
Årlig gjennomsnittlig strømpris 2023**	884	711	713	+ 20 %
Gjennomsnittlig strømpris Uke 25-35 2022	3058	2190	2179	+ 29 %
Gjennomsnittlig strømpris Uke 25-35 2023	798	412	413	+ 48 %

* Ukentlige priser fra Nord Pool

**Data t.o.m. 05. nov. 2023

Årlig gjennomsnittlig strømpris for 2021 viser hvordan strømprissituasjonen normalt sett har vært i Sør-Norge før Russlands invasjon av Ukraina.

I 2022 og 2023 har differansen mellom de ulike strømrregionene i Sør-Norge økt og i 2022 var gjennomsnittlig strømpris 9 % høyere i NO2 enn NO5. Året etter er forskjellen økt til 20 % mellom de samme strømrregionene.

I perioden mellom uke 25-35 i 2022 er strømprisen 29 % høyere i NO2 enn NO5. I 2023, i samme tidsperiode, er differansen på hele 48 %. Prosentandeler er tilnærmet lik ved sammenlikning av NO2 mot NO1.

I uke 25-35 2023 var prisforskjellen mellom NO2 og NO5 (store deler Vestland opp til Sognefjorden) hele 48%.

Kommunaldirektørens Vurdering

Utvalget har få anbefalinger, og de kan kort oppsummeres med:

- På tross av sine utfordringer er dagens system det beste vi har.
- Utbygging av mer produksjonskapasitet og et bedre kraftutvekslingssystem er den viktigste løsningen for en framtidig mer stabil og forutsigbar pris.
- Flere av strømbrukene bør velge varianter av fastpriskontrakter med sine strømleverandører.

Utvalget registrerer at utfordringene med prisforskjellene mellom de fem prisområdene i Norge har vært betydelig de siste årene, og anerkjenner at det kan gi utfordringer for strømkundene.

«Forskjeller i strømpris mellom ulike områder kan virke konkurransevridende for bedrifter innad i Norge. Bedrifter lokalisert i områder med lavere strømpriser får bedre lønnsomhet. Relevante tiltak for å utjevne prisene mellom budområder er i hovedsak langsiktige, som utbygging av mer produksjon og bedre nett. (note : regn et forløp på >10 år)»

Utvalget sine vurderinger og anbefalinger svarer ikke opp den situasjonen som strømkundene i NO2 har stått i de siste årene. Det er ikke uenighet om de langsiktige tiltakene. Det som er problematisk med utvalgets rapport er at situasjonen i NO2, med et langt høyere prisnivå enn de andre regionene, ikke

adresseres. Alt tyder derfor på at situasjonen vil fortsette å være uforutsigbar mht. pris i NO2.

En viktig årsak til dette er utfordringene med at Europa skal omstilles sin kraftproduksjon til å stort basere seg på uregulerbare kraftkilder som vind og sol. Når NO2 er tettest knyttet til de europeiske markedene med utveklingskabler til Danmark, Tyskland, Nederland og UK, får vi prissvingningene med direkte effekt for NO2.

Arbeidsfellesskapets felles vurdering av rapporten er at:

- Utvalget har ikke gått inn i den prisulempen som dagens organisering påfører alle strømkundene i NO2.
- Det kan ikke aksepteres at strømkundene i NO2 skal finne seg i denne vedvarende og langsiktige prisulempen

Dagens situasjon er ikke akseptabel for næringsliv og innbyggerne i NO2. Det må etableres strakstiltak for å jevne ut prisforskjellene mellom strømprisområdene i Sør-Norge -

Følgende foreslås sendt som høringsuttalelse:

Kristiansand kommune har satt seg inn og vurdert Strømprisutvalget sin rapport og vil gi følgende innspill til høringsprosessen.

Utvalget har på en god måte forklart hvordan kraftsystemet fungerer, og pekt på at det er en rekke muligheter for å gjøre prisvariasjonene mindre og prisnivået mer forutsigbart.

Kristiansand kommunes vurdering av rapporten er utvalget peker på en rekke gode tiltak, men at disse enten er langsiktige eller ikke har noen priseffekt. Utvalget svarer derfor ikke på utfordringene som strømkundene og spesielt i prisområde NO2 står i.

På bakgrunn av dette krever Kristiansand kommune at regjeringen iverksetter et arbeid for å finne strakstiltak for å redusere prisnivå og svingninger som også treffer prisområdet NO2.

Kristiansand kommune forventer at regjeringen tar grep som også vil ha kortsiktig effekt og vi er spesielt bekymret for den langsiktige effekten de siste 2 års prisbilde har hatt for næringslivet.

Kristiansand kommune mener følgende tiltak kan ha en positiv effekt for strømkundene i prisområde NO2 på kort og mellomlang sikt, og at disse må vurderes av regjeringen omgående:

1. Omdisponering av flaskehalsinntekter, for å redusere nettleie i aktuelle prissonene

Totalregnskap for NO2			
	2022	2023*	SUM 2022-2023
Samlet forbruk i NO2 [GWh]	34 900	23 400	58 338
Totale strømutfgifter** [MNOK]	72 500	23 600	96 000
Nettleie, energiledd, i sentralnettet*** [MNOK]	3 620	400	4 000
Besparelse ved like priser som i NO1 Gitt uforandret samlet forbruk [MNOK]	5 570 7,7 % av totale strømutfgifter	3 300 14,1 % av totale strømutfgifter	8 900 9,3 % av totale strømutfgifter
Flaskehalsinntekter NO2 [MNOK]	8 150 11 % av totale strømutfgifter	4 500 19 % av totale strømutfgifter	12 650 13 % av totale strømutfgifter
Flaskehalsinntekter utland [MNOK]	6 550	3 300	9 850
Flaskehalsinntekter innland [MNOK]	1 600	1 200	2 800
Diff. i nettleierabatt mot NO1*** [MNOK]	0	136	136

* Data for forbruk og strømutfgifter t.o.m. 10.sept. 2023. Flaskehalsinntekter er regnet t.o.m. sept. 2023.

** Strømtøtte til boliger, og PPAer er ikke tatt høyde for

*** Nettleie er kun beregnet på forbruk på energileddet. Tariff for reaktiv effekt, samt rabatt for stort forbruk er ikke medregnet. Marginaltapssats grovt satt til 5%.

I dag fordeles disse inntektene til å redusere nettleie i sentralnettet likt over hele landet. Flaskehalsinntektene til Statnett generert i NO2 i 2022/2023 var 12,6 mrd.

Det ene tariffleddet, energileddet, er knyttet mot strømpris og kompenserer for overføringstap i nettet. Strømprisen kan Statnett begrense, noe som gir en ekstra rabatt til prisområder med høy strømpris. Det andre tariffleddet, effektleddet, er ikke knyttet til strømprisen, noe som betyr at en reduksjon på effektleddet kommer alle forbrukere i hele Norge til gode.

Dette ble utført i 2023 – noe som førte til en ekstra rabatt for NO2 på 136 MNOK sammenliknet med NO1.

Flaskehalsinntektene som Statnett får må fordeles basert hvor de har oppstått, og ikke omfordeles nasjonalt som i dag.

I dag er det ikke optimal kraftflyt, da nettet ikke utnyttes optimalt mellom strømprisområdene. Statnett må pålegges å snarest innføre metoder og ta i bruk teknologi som gir bedre kraftflyt mellom prisområdene.

2. Utrede en prissone sør for Dovre og Sognefjorden

Vi observerer at land som Tyskland og Italia eksempelvis har en nasjonal prissone, men flere budområder. Nett forbindelsen til Prisområde 3 og dermed også mot prisområde 4 er dårlige. Prisområde 1, og 5 er langt bedre knyttet sammen og vil få ytterligere forsterking i Statnett sin nye strategi.

Reduksjon av antall prissoner:

- Krever tid til implementering, men vil kunne gi umiddelbar virkning på strømpriser.
- Har uheldige konsekvenser for driftssikkerheten og vil skape store problemer for Statnett med tanke på balansering av kraftsystemet.
- Kan føre til overbelastning i kraftnettet på grunn av regionale ubalanser mellom forbruk og produksjon.
- Vil ha direkte økonomisk betydning for våre naboland gjennom den europeiske forordningen om kapasitetsallokering og flaksehåndtering (CACM)

Statnett må pålegges å utrede antall prissoner, og se på Sør-Norge sør for Dovre og Sognefjorden som en strømprisone.

3. Bedre utnyttelse av nettkapasiteten, gradvis gå mot et driftskonsept nærmere N-0,9

N-1-kriteriet har vært en viktig grunnpilar for nettplanleggingen i Norge og har gitt det norske kraftsystemet en meget god forsyningssikkerhet. Samtidig fører N-1 til at store deler av nettkapasiteten forblir ubrukt som reserve til feilsituasjoner. Dette er dyrt for samfunnet, særlig når det gjelder topplasttimer som varer få timer i året, men som likevel sikres med overkapasitet i nettet. Når det samtidig finnes en rekke alternative tiltak, som tilknytning på vilkår, som kan sikre forsyningssikkerheten i topplastperioder, mener vi at det bør vurderes hvorvidt N-1 i mange tilfeller kan erstattes av en «N-0,9»-tenkning. Enkelt forklart betyr N-0,9: N-1 i 90% av tiden, dvs. at det skal være reserve i nettet 90 % av tiden mens topplastperioden sikres med andre tiltak.

Tiltak med mål om å sikre en samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet kan grovt deles inn i tre kategorier:

- Bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur - Bedre tilpasning av forbruket til eksisterende infrastruktur
- Tilpasning av infrastruktur til forbruket
- Kapasiteten i dagens strømmett kan utnyttes bedre ved å forsterke digitaliseringen av kraftsystemet. Digitaliseringen kan gi mer og bedre sanntidsinformasjon til nettets operative drift så vel som å gjøre kraftflyten mer styrbar og dermed forbedre overføringskapasiteten f.eks. mellom prisområdene.
 - Kan startes umiddelbart, men det vil ta tid å oppnå en betydningsfull masse
 - Tiltaket vil øke forsyningssikkerheten og kan redusere prissvingninger og -topper.
 - Bedre utnyttelse av eksisterende nett

M-0,9 kriteriet må på kort sikt legges til grunn for utnyttelse av dagens strømmett, og på lengre sikt ses på i sammenheng med nettutviklingen.

4. Etablere strategisk reserve i vannmagasinene for å hindre norsk forsyningskrise, slik som andre land har strategiske reserver i form av gass, kull og oljelagre.

Begrensning av eksporten når fyllingsgraden i flerårsmagasinene avviker fra median. Det innføres kriterier for når eksport av kraft kan reduseres/stanses, basert på historisk fyllingsgrad.

- Dette tiltaket kan ha størst sannsynlighet for å være både politisk og juridisk gjennomførbart.
- I europeisk kontekst er forsyningssikkerhet for det meste definert av å sikre at det til ethvert tidspunkt vil være tilstrekkelig kraftverkskapasitet tilgjengelig. En del av forsyningssikkerheten er derfor strategiske reserver, termiske kraftverk som holdes i beredskap til nødsituasjoner.
- Norge har en væravhengig kraftproduksjon, dvs. i tørrår kan forsyningssikkerheten være svekket av lav magasinfylning. Kriterier knyttet til fyllingsgrad kan derfor muligens anses som ekvivalente til strategiske reserver.

Konklusjon/vedtak

Forslag til høringsinnspill til Strømprisutvalgets rapport «Balansekunst» vedtas slik som foreslått i saksfremstillingen og sendes til Olje- og energidepartementet.

KULTUR OG INNBYGGERDIALOG
Kultur og innbyggerdialog stab

Kristiansand
kommune

Dato 27. november 2023
Saksnr.: 2023030854-1
Saksbehandler Ranveig Odden
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.12.2023

Bydelsmelding Slettheia - forslag til skisse

Forslag til vedtak

1. Det utarbeides en melding som beskriver levekårsforhold på Slettheia både kvantitativt og kvalitativt på bakgrunn av registerdata fra SSB og funnene i rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder», som legges frem høsten 2024.
2. Eventuell utarbeidelse og form på mulighetsstudie for Slettheia vurderes i 2025 etter erfaringen fra arbeidet med områdesatsingen i Kvadraturen.

I sak 149/23 fattet bystyret vedtak om å utarbeide en bydelsmelding for Slettheia. Det foreslås å utarbeide en melding som beskriver levekårene på Slettheia, både kvantitativt på bakgrunn av registerdata fra SSB og kvalitativt på bakgrunn av rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder». Videre foreslås det å vurdere en mulighetsstudie for Slettheia når kommunen har høstet erfaringer fra områdesatsingen i Kvadraturen-Eg.

Vedlegg:
Erfaringer fra tre byområder - levekår

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I sak 149/23 fattet Bystyret følgende vedtak (punkt 4):

Før det vurderes endringer i skolestrukturen på Slettheia skal det utarbeides en bydelsmelding for Slettheia. Meldingen skal inneholde et mulighetsstudie for bydelen, en sosioøkonomisk analyse av levekårsutfordringene, og forslag til løsninger for å ivareta hele området best mulig for fremtiden. I arbeidet med meldingen skal hele bydelen involveres bredt.

Avgrensning av geografisk område

I Kristiansand er det ikke definerte bydelsgrenser, men det er definert 52 levekårssoner som er bygd opp av grunnkretser¹. Det som her defineres som Slettheia er markert med rødt i kartet under. Området består av to definerte levekårssoner, øvre Slettheia og nedre Slettheia, som igjen består av 9 grunnkretser.

Forslag til innhold i bydelsmelding for Slettheia

1. Levekår

Bydelsmeldingen vil inneholde en kartlegging av levekårene på Slettheia basert på registerdata fra SSB. Tallene gjøres tilgjengelig for kommunen annethvert år og leves med et etterslep på to år. De nyeste tilgjengelige dataene for denne bydelsmeldingen vil være 2020, da tall for 2022 *erfaringsvis* vil være tilgjengelig for kjøp av SSB rundt årsskiftet 2024-2025.

Meldingen vil beskrive og analysere utviklingen av objektive levekårsforhold på Slettheia i perioden 2012-2020 og sammenligne dem med gjennomsnittet for Kristiansand kommune.

¹ Grunnkrets er en fast geografisk inndeling av kommunen i mindre enheter. Formålet er å lage små, stabile geografiske enheter som kan gi et fleksibelt grunnlag for kommunal analyse, særlig hos Statistisk sentralbyrå

Følgende levekårsindikatorer vil inkluderes:

Befolkningssammensetning og befolkningsendring

- Netto fødselsoverskudd
- Befolkning, antall og andel
- Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre
- Personer som bor alene
- Befolkningsutvikling og framskrivning (antall, ulike aldersgrupper)
- Nettoinnflytting
- Fremskrevet befolkning

Oppvekst og levekår

- Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt EU60
- Personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt EU60
- Barn av eneforsørgere
- Barn med barnevernstiltak
- Stønadsmottakere
- Registrerte arbeidsledige
- Eierstatus bolig

Utdanning

- Gjennomføring i videregående opplæring
- Utdanningsnivå
- Trivsel på skolen

Videre vil bydelsmeldingen beskrive mer kvalitative forhold knyttet til levekår på Slettheia. Denne delen av meldingen vil basere seg på innhold og resultater fra rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder – hvilke erfaringer har personer som bor eller jobber i byområder med levekårsutfordringer». Rapporten er utarbeidet i 2020 av Proba samfunnsanalyse for Kunnskapsdepartementet. Slettheia er én av tre caser i rapporten. Studien har gjennom intervjuer og spørreundersøkelser med ulike grupper undersøkt hvordan de opplever nærmiljøkvalitetene, og hvilke faktorer som påvirker nærmiljøkvalitetene i positiv og negativ retning.

Rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder» er basert på et bredt medvirkningsarbeid på Slettheia. Ved å implementere deres funn i arbeidet med bydelsmeldingen tar vi stemmene på alvor, i tillegg til å forhindre at de samme innbyggerne spørres om det samme og slites ut av gjentakende medvirkning. Rapporten drar også frem noen forslag tiltak som vil diskuteres i bydelsmeldingen.

På bakgrunn av denne rapporten vil bydelsmeldingen inneholde et sammendrag av de viktigste funnene innen følgende tema:

Boforhold og bomiljø

- Leie og eie
- Boligpriser
- Vedlikehold

Nærmiljøkvaliteter

- Trivsel
- Sosiale relasjoner og naboskap
- Omdømme og trygghet

Oppvekst

- Oppvekst, fritid og aktivitetstilbud
- Skole- og læringsmiljø

2. Mulighetsstudie

Kristiansand kommune har i 2023 inngått avtale med Staten v/Kommunal- og distriktsdepartementet om områdesatsing i Kvadraturen Eg. Områdesatsingen skal bidra til å skape bedre levekår og en varig forbedring av nærmiljøkvaliteter og tjenester i området, og har en varighet på 5 år, det vil si ut 2027, med mulighet for forlengelse.

Det forventes at områdesatsingen vil gi kommunen mange nye erfaringer knyttet til både innbyggerinvolvering og tiltak for å bedre levekårene, særlig for barn og unge. Disse erfaringene vil være svært nyttige for en mulighetsstudie på Slettheia.

For å få til et vellykket mulighetsstudium må kommunens muligheter for å investere i området være avklart. I dette legges både økonomisk og ressursmessig handlekraft, slik at innbyggerne vet hva kommunens handlingsrom er. På denne måten vil man unngå å skape forventninger hos innbyggerne som kommunen ikke har mulighet til å følge opp. Dette er delvis erfaringen fra prosessen med mulighetsstudie på Tinnheia, der kommunen fortsatt ikke har klart å følge opp forventningene som ble skapt.

Med dette som bakgrunn foreslår kommunedirektøren å vurdere om mulighetsstudium er rett redskap for å jobbe med å bedre levekårene på Slettheia når man har høstet erfaringer fra områdesatsingen, tidligst i 2025. Her vil utvikling av nærmiljøarena på Øvre Slettheia og innbyggerinvolvering være sentrale elementer.

Nærmiljøarena på Øvre Slettheia

Vedtaket om en bydelsmelding med en bestilling om mulighetsstudie kobles på saken om skolestruktur på Slettheia, som legges frem for bystyret 14. desember (saksnr. 2023007810-11). I den saken tydeliggjøres det at uavhengig av om skolestrukturen endres eller ikke, så vil den kommunale tomten og bygningsmassen være tilgjengelig som nærmiljøarena med muligheter for videreutvikling av og med lokalbefolkningen, slik som i dag.

Bli det ny barnehage i ombygde skolearealer vil den fortsatt kunne utgjøre et viktig møtested og samlingspunkt for lokalbefolkningen og på den måten ivareta store deler av den viktige funksjonen skolen tradisjonelt har med tanke på å være en sosial møteplass for barn og foreldre, også utenom åpningstid. Lokaler både ute og inne vil være tilgjengelig for lokalbefolkningen etter stengetid, som blant annet kjøkken, sløydrom, gymsal og utendørs lekeområde, som for øvrig vil bli opprustet for barnehagebruk. Dette forutsetter at barnehagen forblir kommunal.

Økonomiske konsekvenser

Det er ingen økonomiske konsekvenser ved å utarbeide en levekårsanalyse. Utarbeidelse av en mulighetsstudie vil ha økonomiske konsekvenser, slik det er beskrevet i saken er det tid til å planlegge for disse når det blir aktuelt.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at levekårene på Slettheia vil beskrives tilstrekkelig ved bruk av kvantitativ registerdata fra SSB kombinert med resultatene fra den kvalitative rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder», som i stor grad baserer seg på innbyggerstemmer.

Kommunedirektøren vurderer videre at det vil være formålstjeneslig å vurdere en mulighetsstudie på Slettheia når man har høstet erfaringer fra arbeidet med områdesatsing i Kvadraturen Eg, som blant annet vil teste ut ulike metoder for samskaping med innbyggere og utvikling av sosiale møteplasser. Nærmiljøarenaen på Øvre Slettheia vil da være sentral i tillegg til innbyggermedvirkning.

En bydelsmelding som beskrevet i denne saken vurderes å svare ut bystyrets bestilling på en nyttig og kostnadseffektiv måte.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

På bakgrunn av det som er beskrevet i saken foreslår kommunedirektøren følgende vedtak:

1. Det utarbeides en melding som beskriver levekårsforhold på Slettheia både kvantitativt og kvalitativt på bakgrunn av registerdata fra SSB og funnene i rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder». Den legges frem for bystyret høsten 2024.
2. Eventuell utarbeidelse og form på mulighetsstudie for Slettheia vurderes i 2025 etter erfaringen fra arbeidet med områdesatsing i Kvadraturen-Eg.

Statsforvalteren i Agder

Vår dato:

09.10.2023

Vår ref.:

2023/6099

Deres dato:

Deres ref.:

KRISTIANSAND KOMMUNE

Postboks 4
4685 NODELAND

Saksbehandler, innvalgstelefon

Yngve Årøy, 38 17 62 50

Tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune - oversendelse av endelig rapport

Statsforvalteren i Agder viser til gjennomført tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune 12.09.2023. Vi bad om tilbakemelding på foreløpig rapport innen 24.10.2023 og mottok svar fra kommunen i e-post fra beredskapssjef Sigurd Paulsen 03.10.2023. I tilbakemeldingen hadde ikke kommunen noen kommentarer til faktagrunnlaget.

Vi takker for mottatt tilbakemelding og oversender med dette endelig rapport etter tilsynet.

I og med at det ikke ble gitt avvik avsluttes med dette tilsynet med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune. Vi ønsker lykke til med det videre beredskapsarbeidet i kommunen og er tilgjengelig for råd, veiledning og diskusjon.

Med hilsen

Yngve Årøy e.f.
fylkesberedskapssjef
StabBengt Henriksen
seniorrådgiver
Stab

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Rapport etter tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune

E-postadresse:
sfagpost@statsforvalteren.no
Sikker melding:
www.statsforvalteren.no/meldingPostadresse:
Postboks 504,
4804 ArendalBesøksadresse:
Fløyveien 14, ArendalTelefon: 37 01 75 00
www.statsforvalteren.no/agder
Org.nr. 974 762 994

Sak 22/23: Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 01.11.23 og 08.11.23

Vedlegg

Protokoll Formannskapet 08.11.2023

Protokoll Formannskapet 01.11.2023

Dato 24. november 2023
Saksnr.: 2023000007-120
Saksbehandler Anne Lise H Aabø
Godkjent av Camilla Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.12.2023

Godkjenning av protokoll fra formannskapets møter 01.11.23 og 08.11.23

Forslag til vedtak

1. [Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 01.11.23.](#)
2. [Formannskapet godkjenner protokoll fra formannskapets møte 08.11.23.](#)

Vedlegg:
protokoll fra formannskapets møte 01.11.23
protokoll fra formannskapets møte 08.11.23

Sak 23/23: Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Vedlegg

Vedtak KOMM, 05122023, Sak 20/23, Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Vedtak Eldre, 30112023, Sak 15/23, Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Vedtak byst, 14122023, Sak 93/23, Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Vedtak RPF, 04122023, Sak 12/23, Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Vedtak HELSEUTV, 05122023, Sak 10/23, Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Vedlegg 1 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for rehabilitering i institusjon

Vedlegg 2 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for tidsavgrenset opphold i institusjon

Vedlegg 3 - Oversikt over medvirkningsprosesser med ansatte

Vedlegg 4 - Referat drøftingsmøte 3.11.2023

Vedlegg 5 - ROS-analyser og SWOT-analyser

Vedlegg 6 - Brev fra del av en ansattgruppe ved Kløvertun

Dato 27. november 2023
Saksnr.: 2023027769-1
Saksbehandler Øyvind Haarr
Godkjent av Brede Skaalerud
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang

Eldrerådet
Råd for personer med funksjonsnedsettelse
Helseutvalget
Kommunalutvalget
Formannskapet
Bystyret

Møtedato

30.11.2023
04.12.2023
05.12.2023
05.12.2023
06.12.2023
14.12.2023

Samlokalisering av tjenester med døgnrehabiliteringsopphold og korttidsopphold

Forslag til vedtak

1. Bystyret slutter seg til forslag om å flytte døgnrehabilitering fra Kløvertun til Valhalla helsesenter før sommeren 2024.

Sammendrag

Rapport om 2. tertial for 2023 ble behandlet av bystyret 25. oktober hvor administrasjonen foreslo å igangsette arbeid med varig flytting av 20 døgnrehabiliteringsplasser fra Kløvertun til Valhalla helsesenter med gjennomføring før sommeren 2024.

Bystyret fattet følgende vedtak: «Saken om nedleggelse av Kløvertun løftes som egen sak for politisk behandling. I saksgangen skal saken behandles i de aktuelle rådene, helseutvalget og kommunalutvalget før den kommer til bystyret.»

Denne saken handler om å flytte rehabiliteringstjenesten i institusjon fra Kløvertun til Valhalla helsesenter. Det handler ikke om nedleggelse av et tilbud, da tjenesten skal videreføres som en samlet rehabiliteringstjeneste ved Valhalla helsesenter.

Ved å flytte døgnrehabiliteringsavdelingen ved Kløvertun til Valhalla helsesenter, kan tjenesten videreføres som et spesialisert tilbud slik som i dag, i en samlet avdeling med kompetanse som nå. Rekruttering av personell blir sikret og kvalitet kan opprettholdes, uten at kapasiteten blir redusert. Det kan samtidig oppnås en økonomisk besparelse. En flytting vil også være i tråd med vedtatt strategi om å være en hjemmetjenestekommune.

Kristiansand kommune har i dag en døgnrehabiliteringsinstitusjon ved Kløvertun med 20 plasser, 69 korttids plasser ved Valhalla helsesenter og fra 2024 også 24 korttids plasser ved Søgne omsorgssenter.

Kløvertun er med sine 20 plasser en liten institusjon hvor lokalisering gjør det vanskelig å samarbeide med andre tjenester. Det har over tid vært store utfordringer med å sikre forsvarlig bemanning på alle vakter i perioder. Tjenesten kan i dag heller ikke driftes innenfor vedtatt budsjett på grunn av sårbarhet ved fravær og økende rekrutteringsutfordringer knyttet til å skaffe nødvendig kompetanse for å opprettholde tjenestetilbudet.

Kapasiteten ved både døgnrehabilitering og korttidsopphold planlegges videreført slik som i dag. Dette gjøres ved at ledig kapasitet på plassene ved Valhalla helsesenter og Søgne omsorgssenter benyttes mer enn hva som er tilfelle i dag. Samtidig vil bemanningen styrkes. I forslaget er det også planlagt etablering av ett nytt hjemme-rehabiliteringsteam og å styrke hjelpemiddelformidlingstjenesten.

En flytting medfører behov for noe ombygging ved Valhalla helsesenter, slik at tjenesten har lokaler som fungerer til formålet.

Med en flytting vil døgnrehabilitering videreføres som en samlet tjeneste med dagens kompetanse, og mange av de ansatte vil fortsette med tilsvarende oppgaver som i dag. En flytting vil medføre behov for færre ansatte, og enkelte kan få andre oppgaver. En grundig omstillingsprosess sammen med ansattes representanter er derfor nødvendig videre, der en søker å finne gode løsninger for alle de fast ansatte i tjenesten.

Behandlingen av denne saken må ses i lys av kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2024-2027, hvor tiltaket med flytting av døgnrehabilitering inngår som en sentral forutsetning for de økonomiske prioriteringene som ligger til grunn for det helhetlige budsjettforslaget for Helse og Mestring. Ved flytting før sommeren 2024 kan det oppnås en besparelse årlig fra 2025 på ca. 10,5 millioner kroner, med å benytte allerede ledig kapasitet på korttidsplassene.

Dersom drift ved Kløvertun opprettholdes må det gjennomføres andre tiltak for å spare inn 10, 5 mill. I tillegg må budsjettet til drift av Kløvertun styrkes med 3,2 mill. kr fra 2024. Dette for å kunne drive avdelingen forsvarlig hele døgnet alle dager i året. Dette er vurdert i forbindelse med økonomiplanprosessen som lite hensiktsmessig når en finner at flytting til Valhalla helsesenter vil løse driftsutfordringene og gi bedre ressursutnyttelse. Det må også forventes at årlige driftskostnader kan øke ytterligere i tråd med at rekrutteringsutfordringene øker.

Saken har skapt engasjement, blant annet har det vært leserinnlegg i lokale medier. Deler av ansattgruppen ved Kløvertun har også hatt et betydelig engasjement. De har i brev til ledelse og folkevalgte pekt på flere faglige momenter som påvirkes ved en flytting. Dette vil redegjøres nærmere for i saken.

Det er gjennomført flere medvirkningsprosesser så langt i arbeidet med forslaget. Videre medvirkning med ansattes representanter må sikres også i den videre prosessen og aktuelle tiltak som beskrevet i saken må gjennomføres.

Kommunedirektøren anbefaler å flytte døgnrehabilitering til Valhalla helsesenter før sommeren 2024.

Vedlegg:

- Vedlegg 1 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for rehabilitering i institusjon
- Vedlegg 2 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for tidsavgrenset opphold i institusjon
- Vedlegg 3 - Oversikt over medvirkningsprosesser med ansatte
- Vedlegg 4 - Referat drøftingsmøte 3.11.2023
- Vedlegg 5 - ROS-analyser og SWOT-analyser
- Vedlegg 6 - Brev fra del av en ansattgruppe ved Kløvertun

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Rapport om 2. tertial for 2023 ble behandlet av bystyret 25. oktober hvor administrasjonen foreslo å igangsette arbeid med varig flytting av 20 døgnrehabiliteringsplasser fra Kløvertun til Valhalla helsesenter med gjennomføring før sommeren 2024.

Bystyret fattet følgende vedtak: «*Saken om nedleggelse av Kløvertun løftes som egen sak for politisk behandling. I saksgangen skal saken behandles i de aktuelle rådene, helseutvalget og kommunalutvalget før den kommer til bystyret.*»

Denne saken handler om å flytte rehabiliteringstjenesten i institusjon fra Kløvertun til Valhalla helsesenter. Det handler ikke om nedleggelse av et tilbud, da tjenesten skal videreføres som en samlet rehabiliteringstjeneste ved Valhalla helsesenter.

Behandlingen av denne saken må ses i lys av kommunedirektørens forslag til økonomiplan for 2024-2027, hvor tiltaket med flytting av døgnrehabilitering inngår som en sentral forutsetning for de økonomiske prioriteringene som ligger til grunn for det helhetlige budsjettforslaget for Helse og Mestring.

Flytting av rehabiliteringstjenestene fra Kløvertun til Valhalla ble allerede omtalt i 1. tertialrapport for Helse og mestring. Det ble omtalt i forbindelse med at det ble besluttet å flytte døgnrehabiliteringsplassene til Valhalla helsesenter for sommeren 2023 pga. en krevende bemanningssituasjon i ferieperioden. Det ble videre informert om at det etter sommeren skulle foretas en snarlig evaluering for å vurdere om en flytting kan gjøres varig inntil nytt helsehus er ferdig.

I denne saken vil kommunedirektøren gjøre rede for beslutningsgrunnlaget for saken, medvirkningsprosesser og vurderinger av ulike faglige perspektiver og innspill til saken.

Rehabiliteringstjenester

Rehabilitering er et tjenestetilbud for å hjelpe innbyggere som har mistet fysisk, kognitiv eller sosial funksjonsevne på grunn av sykdom eller skade. Målet er å gjøre den enkelte bruker i stand til å fungere så godt som mulig i dagliglivet ut fra sine forutsetninger og ønsker.

Kristiansand kommune har flere rehabiliteringstjenester. Rehabiliteringstjenestene er sentrale i satsingen for å sikre at innbyggerne kan bo lengst mulig i eget hjem.

Hjemmeboende personer kan få rehabiliteringstjenester gjennom blant annet kommunens ergo- og fysioterapitjenester, kommunens fire hjemme-rehabiliteringsteam eller hos private fysioterapeuter med kommunal driftsavtale. Rehabilitering tilbys også i kommunens helseinstitusjoner.

Døgnrehabilitering ved Kløvertun

Kommunen har en døgnrehabiliteringsavdeling ved Kløvertun med 20 korttidsplasser rettet spesifikt mot rehabilitering i institusjon. Tjenesten tildeles til personer som er vurdert med behov for rehabiliteringstjeneste med heldøgns opphold i en tidsavgrenset periode. Det innvilges som oftest vedtak om opphold i to til tre uker. Brukerne er ofte personer som har vært innlagt i sykehus, som har behov for tett medisinsk oppfølging i oppstart av rehabiliteringen, og som følge av funksjonsfall trenger opptrening for å kunne klare seg i eget hjem (se tjenestebeskrivelse i vedlegg 1).

Øvrige korttidsopphold

Valhalla helsesenter inneholder flere korttidstjenester som øyeblikkelig-hjelp-opphold med 8 plasser og korttidsopphold med 69 plasser. Søgne omsorgssenter vil i 2024 ha 24 plasser for korttidsopphold. Kommunen har i tillegg rulleringsplasser ved flere institusjoner. Korttidsopphold gis blant annet til brukere som har behov for kartlegging

gjennom døgnet, behov for å bli mobilisert, behov for heldøgns omsorg eller som avlastningstiltak til pårørende med særlig tyngende omsorgsoppgaver. Brukere på korttidsopphold kan også få rehabilitering når det er behov for det (se tjenestebeskrivelse i vedlegg 2).

Situasjonen for tjenestene i dag

Det har over tid vært store utfordringer med å drifte døgnrehabiliteringstilbudet ved Kløvertun innenfor vedtatte budsjetttrammer. Døgnrehabiliteringsavdelingen er liten, og er svært sårbar ved fravær av helsepersonell. Det er utfordrende å skaffe tilstrekkelig personell med rett kompetanse for å sikre tjenestetilbudet til brukerne 24 timer i døgnet og alle 365 dagene i året. Dette gjelder alle faggrupper, men spesielt leger og sykepleiere. Tjenesten har hatt rekrutteringsutfordringer med kostbare vikarløsninger og stor bruk av overtid den senere tiden.

Det har også vært varierende pasientbelegg gjennom året. Det har medført at det i perioder er ledig kapasitet. Dette medvirker også til at avdelingen ikke oppnår en effektiv drift.

Flytting av døgnrehabilitering til Valhalla helsesenter

Det er vurdert ulike løsninger for samlokalisering av døgnrehabilitering med andre tjenester. En samlokalisering med andre korttidsplasser fremstår som den beste løsningen for å sikre at døgndriften blir forsvarlig.

Både Valhalla helsesenter og Søgne omsorgssenter har korttidsplasser og er vurdert. Valhalla helsesenter har klart størst kapasitet på legetjenester, og de har allerede andre terapeutressurser tilknyttet de øvrige tjenestene i helsesenteret. Søgne omsorgssenter har ikke tilsvarende kompetanseressurser, og det er hovedgrunnen til at Valhalla helsesenter anses som mest hensiktsmessig for døgnrehabilitering.

Ved Valhalla helsesenter er det mulig å oppnå større faglige synergier og få et stort fagmiljø med flere leger, sykepleiere, terapeuter og andre som kan dekke for hverandre ved fravær. Dette er viktige hensyn som tilsier at Valhalla helsesenter er den best egnede lokasjonen.

Å flytte dagens døgnrehabilitering fra Kløvertun til Valhalla helsesenter vil løse utfordringene med sårbarhet knyttet til personell og kompetanse som tjenesten erfarer ved dagens drift ved Kløvertun. Dette gir samtidig muligheter for å oppnå en bedre ressursbruk.

Kommunen har allerede erfaringer med å samlokalisere døgnrehabilitering og korttidsopphold på Valhalla helsesenter, ved to anledninger de siste 3 årene:

- Døgnrehabilitering ble under koronapandemien flyttet til Valhalla helsesenter i ca. 1½ år. (Kløvertun ble da benyttet som interkommunal koronaavdeling.)
- Sommeren 2023 ble døgnrehabilitering flyttet til Valhalla helsesenter i 6 uker, som et tiltak for å sikre forsvarlig ferieavvikling, og for å redusere budsjettoverskridelser. Sommeravviklingen gav bedre fleksibilitet og god sirkulasjon, effektiv ressursbruk og brukere fra spesialisthelsetjenesten ble med få unntak mottatt av tjenestene uten ventetid. Det var også positive erfaringer med at ansatte fikk tilgang til flere kolleger med riktig kompetanse og det var godt samarbeid på tvers. Det ble derimot også gjort erfaringer med at enkelte terapeuter opplevde en økt belastning. Det var også noen ansatte som opplevde det som tidkrevende når de ikke var kjent på huset, og enkelte mente at lokalene ikke var velegnet for rehabilitering. Ikke alle ansatte hadde positiv innstilling til flyttingen, dette påvirket arbeidsmiljøet negativt og gjorde deler av sommeravviklingen krevende.

Både muligheter og begrensninger ved en flytting er kjent, og det gir færre usikkerhetsmomenter å ta stilling til om dette gjøres permanent. Erfaringene viser at tjenestene kan gis på en fullverdig måte ved Valhalla helsesenter med noen tilpasninger. Samtidig blir det mulig å oppnå mer effektiv drift både for tjenester med korttidsopphold og døgnrehabilitering.

Ved flytting kan kapasiteten opprettholdes med å bruke ledig kapasitet til korttidsopphold og døgnrehabilitering bedre enn i dag, kombinert med å øke ressursene til hjemme-rehabilitering, slik det gjøres rede for i neste avsnitt.

Hva innebærer det å samlokalisere døgnrehabilitering og korttidsopphold ved Valhalla helsesenter?

Forslaget om flytting innebærer at døgnrehabilitering kan videreføres som i dag som en samlet spesialisert tjeneste ved Valhalla helsesenter. Kompetansen vil bli videreført, og vil også inngå i et større og mindre sårbart fagmiljø. Både døgnrehabilitering og korttidsopphold kan oppnå viktige synergier av å være samlokalisert, og aktiviteten som tilbys brukerne videreføres som i dag for både rehabilitering og korttidsopphold.

Dagens kapasitet kan opprettholdes med færre sengeplasser både for korttidsopphold og døgnrehabilitering, ved å benytte ledige sengedøgn bedre enn i dag. Både korttidsopphold og døgnrehabilitering har over tid ikke benyttet hele kapasiteten.

Benyttet kapasitet de siste 12 måneder til døgnrehabilitering og korttidsopphold:

- Kløvertun (20 plasser til døgnrehabilitering): 75,5 % dekning
- Valhalla helsesenter (69 korttidsplasser): 73,3 % dekning
- Søgne omsorgssenter (15 korttidsplasser): 63,9 % dekning
- Songdalen omsorgssenter (9 korttidsplasser*): 58,8 % dekning

*) Flyttes til Søgne omsorgssenter i 2024

De siste 12 måneder er det totalt benyttet 28.700 sengedøgn av korttidsplassene og rehabiliteringsplassene, og det har vært 11.500 ledige sengedøgn.

Med inn- og utskrivning på samme dag gir en makskapasitet på 13.300 ledige sengedøgn. Dette tilsvarer ca. 36 sengeplasser. Det er ikke mulig eller ønskelig å benytte all ledig kapasitet, siden inn- og utskrivning primært skjer på hverdager. Det er også nødvendig å ha ledig kapasitet stående for beredskap og for å håndtere svingninger gjennom året.

Dersom et nytt hjemme-rehabiliteringsteam etableres og hjelpemiddelformidling styrkes, vil dette også kompensere for noe av dagens kapasitet til døgnrehabilitering. Dagens fire hjemme-rehabiliteringsteam følger i dag opp ca. 400 rehabiliteringsforløp i året. Et nytt team som skal håndtere brukere som i dag mottar døgnrehabilitering, vil trolig ha en kapasitet på 50-60 forløp i året. Det utgjør ca. 3 døgnrehabiliteringsplasser.

Oppsummert kan dagens kapasitet opprettholdes med følgende tilpasninger ved en flytting:

Endring	Effekt
Opprette et nytt team for hjemme-rehabilitering fra 2024, samt øke ressurs til hjelpemiddelformidling.	Erstatter ca. 3 av dagens plasser ved døgnrehabilitering.
Øke dekning til ca. 90 % på døgnrehabiliterings- og korttidsplassene ved Valhalla helsesenter, hvor bemanningen samtidig styrkes.	Erstatter ca. 3 av dagens plasser ved døgnrehabilitering, og ca. 10 av dagens korttidsplasser ved Valhalla helsesenter.
Øke dekning til ca. 90 % på korttidsplasser ved Søgne Omsorgssenter, hvor bemanningen samtidig styrkes.	Erstatter ca. 4 av dagens korttidsplasser ved Valhalla helsesenter.

Tiltakene innebærer at kapasitet på antall korttidsplasser og rehabiliteringsopphold kan opprettholdes.

Konsekvenser for brukere

En flytting gir et større samlet fagmiljø, og legger til rette for å sikre rekruttering av tilstrekkelig personell med rett kompetanse. Rekrutteringsutfordringene forventes å øke i tiden fremover, og kommunen kan da gi rehabiliteringstjenester med god kvalitet til brukerne også på lengre sikt.

Flytting av døgnrehabilitering gir også noen endringer i hvordan tjenesten til brukerne tilbys. I denne forbindelse vil det være behov for noen tiltak og tilpasninger. Dette er identifisert blant annet i SWOT-analyser og ROS-analyser (se vedlegg 5). Et viktig

moment er å utbedre lokalene med aktuelle treningsfasiliteter, tilpasse beboerrom til enkelte brukergrupper, og etablere tilstrekkelig med kontorfasiliteter.

Kapasiteten og tilbudet til brukerne med døgnrehabilitering endres i liten grad som følge av flyttingen. Kompetansen opprettholdes også med både lege-, terapeut- og pleiepersonell. Tjenesten vil bli gitt fra nye lokaler med annen utforming, fellesarealer og uteområde. Og noen brukere vil få tjenesten på en ny måte, blant annet med noe mer bruk av hjemme-rehabilitering enn i dag basert på individuelle behov.

Brukerne kan også ha forventninger til tjenestetilbudet som er høyere enn hva kommunen kan innfri. God informasjon og veiledning til brukerne er et viktig tiltak for å møte dette.

Saken har skapt engasjement, blant annet har det vært leserinnlegg i lokale medier. Deler av ansattgruppen ved Kløvertun har også hatt et betydelig engasjement. De har i brev til ledelse og folkevalgte pekt på flere faglige momenter som påvirkes ved en flytting (Vedlegg 6). Momenter som tas opp er blant annet:

- Kompetanse - viktigheten av å opprettholde kompetansen som i dag. Her omtales det blant annet en bekymring dersom korttidsopphold og rehabilitering skal kombineres, hvor det kan føre til at rehabilitering og rehabiliteringskompetanse prioriteres lavere.
- Hensiktsmessige lokaler og nærmiljø er viktig for gode rehabiliteringsprosesser. Det pekes på usikkerhet om dette kan løses ved Valhalla helsesenter.

De ansatte peker også til en studie som viser bedre effekt av rehabilitering i en spesialisert institusjon sammenliknet med et sykehjem med korttidsplasser^{a)}. Valhalla helsesenter er i dag en spesialisert korttidsinstitusjon med høy kompetanse, og er slik sett ikke sammenliknbart med et ordinært sykehjem med korttidsplasser. I tillegg er forslaget at dagens spesialiserte døgnrehabilitering skal holdes samlet, hvor dagens kompetanse vil følge med. Studien belyser slik sett et argument for å videreføre døgnrehabilitering som samlet tjeneste, som oppnås ved Valhalla helsesenter i tråd med forslaget der kompetansen og tjenestetilbudet videreføres som i dag.

Andre studier og faglige føringer^{b)c)d)e)} peker videre på at rehabilitering ofte gir best effekt når tjenesten gis i den enkeltes hjemmesituasjon. Økning med et nytt team til hjemme-rehabilitering vil understøtte dette. Gode prosesser med tverrfaglig kompetanse som samarbeider om målene i samarbeid med pasienten, er viktige prinsipper uavhengig av hvor tjenesten gis.

Konsekvenser for ansatte

Med flytting av døgnrehabilitering til Valhalla helsesenter vil ansatte følge med, og tjenesten beholder da rehabiliteringskompetanse. Døgnrehabilitering vil fortsette å være en spesialisert tjeneste som i dag, og søkes samlet i samme avdeling.

Det vil likevel være behov for en omstillingsprosess med personalet. For å oppnå synergier med fleksibilitet og mulighet til å jobbe mer på tvers der det er hensiktsmessig, så vil noen ansatte få endrede oppgaver. Det vil med denne løsningen samlet sett også være behov for færre ansatte enn i dag, noe som medfører at noen ansatte kan bli overtallige. Ansatte som blir overtallige vil bli ivaretatt innenfor etablert avtaleverk, der en søker å finne gode løsninger for alle fast ansatte så langt det er mulig, og der medvirkning fra ansattes representanter i prosessen blir sentralt.

Det er også startet et arbeid med å vurdere arbeidsmiljøkonsekvenser ved en flytting (se SWOT-analyse i vedlegg 5).

Lokaler

Kristiansand kommune har i dag leieavtale om lokalene på Kløvertun med Kristiansand sanitetsforening. Ansatte har pekt på at lokalene på Kløvertun er velfungerende til rehabiliteringsprosesser. Lokalene egner seg godt til oppgavene ansatte skal utføre i dag,

men det har vært utfordringer i driften av rehabiliteringstjenestene i disse lokalene over lengre tid, som knytter seg til at institusjonen har få plasser. Drift ved en så liten spesialisert avdeling er svært kostbar og særdeles krevende å drifte, med hensyn til å sikre at det til enhver tid er nok personell på jobb.

Lokalene ved Valhalla helsesenter ble bygget på 1990-tallet som en langtidsinstitusjon, men har vært en spesialisert korttidsinstitusjon siden 2010. Lokalene fungerer godt til dagens formål og har mye av den samme romplanen som Kløvertun. De to institusjonene er bygget i ulike tidsepoker og har derfor ulik utforming. Pasientrom er tilsvarende, selv om baderom er noe mindre enn på Kløvertun. Valhalla helsesenter har nok plass, uteområder og et aktivt miljø med kafedrift i 1. etasje. Lokalene kan bli mer hensiktsmessige for døgnrehabilitering, dersom det gjøres enkelte tilpasninger. Blant annet må det tilrettelegges bedre treningsfasiliteter for brukerne og det må sikres noen flere kontorplasser for ansatte. Det er gjort vurdering av at dette kan løses innenfor dagens ledige arealer, med en mindre ombygging. Det skal også utarbeides en ROS-analyse knyttet til bruk av bygget for å sikre at alle behov for tilpasninger ivaretas.

Økonomiske konsekvenser

Dagens driftsbudsjett for døgnrehabilitering ved Kløvertun utgjør 27,5 mill.kr årlig.

Effekter ved videreføring av døgnrehabilitering ved Kløvertun:

Dersom dagens drift ved Kløvertun skal opprettholdes, videreføres også sårbarhets- og rekrutteringsutfordringene. Tjenesten må da fortsatt benytte kostbare vikarløsninger og vil ha stor bruk av overtid med økt belastning for ansatte.

I 2024 vil Kløvertun ha behov for 3,2 millioner kr for å unngå budsjettoverskridelser. Dersom drift ved Kløvertun opprettholdes, må budsjettene styrkes tilsvarende fra 2024 ved omprioriteringer fra andre tiltak. Dette for å kunne drive avdelingen forsvarlig hele døgnet alle dager i året. Dette er vurdert i forbindelse med økonomiplanprosessen som lite hensiktsmessig når en finner at flytting til Valhalla helsesenter vil løse driftsutfordringene og gi bedre ressursutnyttelse. Det må også forventes at årlige driftskostnader kan øke ytterligere i tråd med at rekrutteringsutfordringene øker.

Effekter av flytting av døgnrehabilitering til Valhalla helsesenter:

Ved en flytting av døgnrehabilitering, er det planlagt å styrke bemanningen ved både Valhalla helsesenter og ved Søgne omsorgssenter. Dette for å opprettholde dagens bemanningsnivå når kapasiteten økes. Kostnader til dette er beregnet til 14 millioner kr årlig.

Etablering av et nytt team til hjemme-rehabilitering med tre ansatte og en ny ansatt til hjelpemiddelformidling vil ha en samlet kostnad på 3 millioner kr. årlig.

Det er ikke mulig å oppnå full økonomisk effekt av en flytting, før det er funnet løsninger for eventuelle overtallige ansatte. I tillegg vil det første året påløpe engangskostnader med 1,5-2 millioner kroner til bygningsmessig tilrettelegging av bl.a. kontorplasser og treningsfasiliteter. Dette medfører at besparelsen første året blir mindre.

Ved flytting av døgnrehabilitering fra Kløvertun, faller dagens driftsbudsjett på 27,5 millioner kr bort. Av disse budsjettmidlene benyttes 17 millioner kr årlig til styrking av tjenester som beskrevet over. Samlet vil forslaget bety en besparelse på 10,5 millioner kr fra 2025.

Oppsummert:

Å fortsette som i dag vil øke kostnadene med 3,2 mill. kr årlig fra 2024. Driftskostnadene kan forventes å bli økende. En flytting gir direkte reduserte kostnader på 10,5 millioner kroner årlig fra 2025. Differanse i kostnadsnivå for alternativene blir da 13,7 millioner kroner fra 2025. Dersom drift videreføres ved Kløvertun vil Helse og mestring gå glipp av en innsparing på 10,5 mill. kr som det er behov for å omprioritere til områder hvor det ikke er mulig å oppnå driftsbalanse. Det må samtidig omprioriteres 3,2 mill.kr fra andre tiltak for å gi videre drift ved Kløvertun et realistisk budsjett.

Videreføre døgner rehabilitering som i dag	Flytte døgner rehab. til Valhalla helsesenter
Tjenesten må tilføres 3,2 mill. kr i 2024.	Budsjettmessig besparelse på 10,5 mill. kr.
Differansen og de faktiske reduserte kostnadene blir ca. 13,7 mill. kr årlig.	

Dagens lokaler ved Kløvertun:

Helse og mestring har en årlig leiekostnad på Kløvertun, som kommer i tillegg til driftsbudsjettet på 27,5 millioner kr årlig. En flytting kan gi en ytterligere besparelse, dersom Helse og mestring sammen med huseier kan finnes løsninger for alternativ bruk av dagens lokaler. Arbeid med dette er igangsatt. Hva som er mulig før leieavtalen utløper i 2028 er så langt ikke avklart.

Medvirkning fra ansatte

Døgner rehabilitering og korttidsopphold har en medbestemmelsesgruppe med ledere, verneombud og tillitsvalgte, hvor drift i tjenesten jevnlig drøftes og informeres om.

I forbindelse med ferieflytting av døgner rehabilitering til Valhalla helsesenter sommeren 2023, var det omfattende planlegging i forkant, hvor tillitsvalgte og verneombud medvirket i prosessen i forkant og i evalueringen etter ferien.

I arbeidet med denne saken er det også gjennomført flere medvirkningsprosesser. (se oversikt i vedlegg 3). Drøftingsmøte med alle involverte fagforeninger er også gjennomført (se vedlegg 4). Det er i drøftingene avklart at ytterligere medvirkningsprosesser skal avtales, dersom flyttingen gjennomføres.

Etter flyttingen i sommer har ansattes representanter og flere andre ansatte medvirket i utarbeidelse av SWOT-analyser og ROS-analyser (se vedlegg 5). Mange ansatte har vært involvert, og det har vært bred representasjon fra både Kløvertun og Valhalla. Alle innspill som er kommet i prosessene er notert eller innarbeidet og vil bli tatt med i videre planlegging av flytting.

Alle ansatte har blitt involvert i personalmøter og andre informasjonskanaler. Noen av de ansatte ved Kløvertun har vært kritiske til flytting, og har engasjert seg med brev til ledelse og folkevalgte. Hovedtillitsvalgte og hovedverneombud har uttalt at de ikke har vært involvert i forbindelse med dette.

Det er kjent at det ulike meninger og synspunkter hos de ansatte både på Kløvertun og Valhalla i denne saken.

Klima og miljøkonsekvenser

Forslaget om samlokalisering vil ha positive effekter for klima og miljø. Det forventes samlet sett å gi mindre transportbehov for brukere, pårørende, ansatte og samarbeidsparter, når tjenesten samles på en lokasjon med flere tjenester nærme bysentrum, med kortere avstand til sykehus som er en sentral samarbeidspart.

At tjenesten ved en samlokalisering benytter mindre areal enn tidligere, gir også positive effekter for energibruk, lagerbeholdning til mat og forbruksartikler, avfallshåndtering, renhold, snøbrøyting og en rekke andre faktorer som ellers gir økt volum med to lokasjoner.

Uttalelser fra aktuelle råd

Saken er forelagt eldrerådet og rådet for personer med funksjonsnedsettelse. Begge rådene er orientert muntlig om forslaget, og er gitt mulighet for å gi en uttalelse gjennom behandlingen i rådene. Eldrerådet har også gitt en uttalelse til saken i forbindelse med økonomiplanbehandlingen.

Oppsummering og anbefaling

Ved å flytte døgnrehabiliteringsavdelingen ved Kløvertun til Valhalla helsesenter, kan tjenesten videreføres som et spesialisert tilbud slik som i dag, i en samlet avdeling med kompetanse som nå. Rekruttering av personell blir sikret og kvalitet kan opprettholdes, uten at kapasiteten blir redusert. Det kan samtidig oppnås en økonomisk besparelse.

Det er i dag store utfordringer med å sikre forsvarlig bemanning av døgnrehabilitering ved Kløvertun gjennom hele i døgnet alle dager i året, og tjenesten kan i dag ikke leveres på en effektiv måte som spesialisert institusjonstjeneste med få plasser i dagens lokaler.

Ved flytting før sommeren 2024 kan det oppnås en besparelse på ca. 10,5 millioner kroner årlig fra 2025, med å benytte allerede ledig kapasitet på korttidsplassene.

Kommunedirektøren anbefaler å flytte døgnrehabilitering til Valhalla helsesenter før sommeren 2024, slik at det er mulig å få full effekt av tiltaket fra 2025. En slik flytting vil også være i tråd med vedtatt strategi om å være en hjemmetjenestekommune.

Medvirkning fra ansatte må sikres også i den videre prosessen, og aktuelle tiltak gjennomføres som beskrevet i saken.

Vedlegg og henvisninger

Vedlegg til saken:

1. Vedlegg 1 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for rehabilitering i institusjon
2. Vedlegg 2 - Korttidsopphold-tjenestebeskrivelse for tidsavgrenset opphold i institusjon
3. Vedlegg 3 - Oversikt over medvirkningsprosesser med ansatte
4. Vedlegg 4 - Referat drøftingsmøte 3.11.2023
5. Vedlegg 5 - ROS-analyser og SWOT-analyser
6. Vedlegg 6 - Brev fra del av en ansattgruppe ved Kløvertun

Henvisninger i teksten:

-
- [^a NCBI: Structured community-based inpatient rehabilitation of older patients is better than standard primary health care rehabilitation.](#)
 - [^b FHI: Effekt av rehabilitering for personer med hjerneslag og/eller traumatisk hjerneskade](#)
 - [^c Tidsskriftet: Medisinsk rehabilitering i sykehjem – effekt på funksjon og forbruk av tjenester](#)
 - [^d Helsedirektoratet: Formål og overordnede prinsipper for habilitering og rehabilitering, individuell plan og koordinator](#)
 - [^e Helsedirektoratet: Tjenestetilbudet - habilitering og rehabilitering i kommunene](#)

Sak 24/23: Samarbeids- og utviklingsavtale med Agder fylkeskommune

Vedlegg

2023 Samarbeids- og utviklingsavtale mellom Kristiansand kommune og Agder fylkeskommune_endelig

SAKSPROTOKOLL

Arkivsak-dok. 2021030506
Saksbehandler Maj-Kristin Nygård

Behandlet av	Møtedato	Saknr
1 Formannskapet	06.12.2023	24/23

SAMARBEIDS- OG UTVIKLINGSAVTALE MED AGDER FYLKESKOMMUNE

FORMANNSKAPET HAR BEHANDLET SAKEN I MØTE 06.12.2023 SAK 24/23

Formannskapets vedtak:

Formannskapet vedtar samarbeids- og utviklingsavtale mellom Agder fylkeskommune og Kristiansand kommune med følgende endringer (12/3)

Nye kulepunkter under overskriften «Inkluderende og mangfoldig»

- Mål om 3 lærlinger pr 1000 innbyggere i Kristiansand kommune
- Samarbeide om mer heltidskultur i offentlig sektor

(14/1)

Nytt kulepunkt under «Attraktiv og miljøvennlig»:

- utvikling av kunnskapsgrunnlag og verktøy som eksempelvis naturregnskap og -budsjett.

(14/1)

Nytt kulepunkt under «Attraktiv og miljøvennlig (klima og miljø)»

- Karbonfangst og lagring på returkraft

(12/3)

Forslag:

Venstre fremmet følgende forslag:

«Nytt kulepunkt under attraktiv og miljøvennlig:

- utvikling av kunnskapsgrunnlag og verktøy som eksempelvis naturregnskap og -budsjett.»

KRF fremmet følgende forslag:

«Nytt kulepunkt under «attraktiv og miljøvennlig (klima og miljø)»

- Karbonfangst og lagring på returkraft»

AP fremmet følgende forslag:

«Nye kulepunkter under overskriften "Inkluderende og mangfoldig"

- Mål om 3 lærlinger pr 1000 innbyggere i Kristiansand kommune
- Samarbeide om mer heltidskultur i offentlig sektor»

Voteringer:

AP sitt forslag ble vedtatt med 14 mot 1 stemme (PP).

Venstre sitt forslag ble vedtatt med 14 mot 1 stemme (PP).

KRF sitt forslag ble vedtatt med 12 mot 3 stemmer (FRP/PP).

Kommunedirektørens innstilling ble vedtatt med 12 mot 3 stemmer (FRP/PP).

06.12.2023

Sak 25/23: Høringssvar strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"

Vedlegg

Vedtak KOMM, 05122023, Sak 22/23, Svar på høring av Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"

Vedlegg 1 underlag Høringssvar strømprisutvalget

stromprisutvalgets-rapport

Dato 30. oktober 2023
Saksnr.: 2023026356-2
Saksbehandler Morten Lauknes
Godkjent av Geir Askvik Haugum
Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Kommunalutvalget
Formannskapet

Møtedato
05.12.2023
06.12.2023

Svar på høring av Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"

Forslag til høringsinnspill til Strømprisutvalgets rapport «Balansekunst» vedtas slik som foreslått i saksfremstillingen og sendes til Olje- og energidepartementet.

Sammendrag

Norge er i dag delt i 5 prisområder, og Kristiansand ligger i prisområde NO2 (heretter NO2), (deler av tidligere Hordaland, Rogaland, Agder, Telemark og Vestfold) NO2 har i dag en høyere pris enn de andre prissonene i Norge.

Strømprisutvalgets rapport til Olje- og energidepartementet fokuserer på de påvirkede kraftprisene i NO2 og anbefaler løsninger for å stabilisere strømprisene. De identifiserer utfordringene knyttet til europeiske markeder og systemets kompleksitet. Anbefalingene inkluderer utbygging av produksjonskapasitet, fastpriskontrakter og langsiktige løsninger for å utjevne prisforskjeller.

De tydeligste føringene fra utvalget:

- En større andel av kundene må sikre seg via fastpriskontrakter, noe som er en fornuftig tilnærming da vi uansett må forvente prisfluktuasjoner framover
- At dagens system, selv om det gir ugunstige utslag som nå i NO2 over lang tid er det beste.
- At den beste måten å komme ut av utfordringene er å skape et kraftoverskudd og bedre overføringsnett.
- At endringer og støtteordninger er politikk og må ordnes via vedtak som kan stå i fare for å utfordre de etablererte markedsmechanismene.

Det bemerkes at dagens anbefalinger ikke direkte adresserer situasjonen i NO2 med betydelig høyere priser, noe som kan fortsette å skape prisusikkerhet. Det pekes på at NO2 er spesielt sårbart for prissvingninger grunnet tette forbindelser med europeiske markeder, og initiativer startes for å påvirke regjeringen til å handle.

Kristiansand kommune, mener at regjeringen må iverksette strakstiltak for å redusere prisnivå og svingninger i NO2. Rapporten peker på flere gode tiltak, men disse er enten langsiktige eller ikke har noen priseffekt.

Det foreslås derfor at Kristiansand kommune ber om at regjeringen tar grep som også har kortsiktig effekt, spesielt med tanke på den langsiktige effekten de siste to års prisbilde har hatt for næringslivet.

Lokale aktører i NO2 som, Nikkelverket, Destinasjon Dyreparken og en nærbutikk i Høllen, påpeker betydelige utfordringer og kostnadsøkninger på grunn av høye strømpriser. Dette påvirker bedriftenes konkurransedyktighet, investerings- og utviklingsmuligheter og bærekraft på lang sikt. Disse eksemplene viser hvordan strømprisen har en direkte konkurransevridende effekt internt i Norge, og vil på lengre sikt også kunne påvirke Kristiansand og NO2 negativt med tanke på nye selskapsetableringer.

Kristiansandregionen har en høy konsentrasjon av arbeidsplasser i kraftkrevende basisnæringer som prosessindustri, annen industri, øvrig verkstedindustri og el-produksjon. Kristiansandsregionen har en høyere andel prosessindustri enn landssnittet (50-100% høyere). Regionen rammes derfor ekstra hardt av strømprisforskjellene.

For å svare ut høringer ble det etablert et arbeidsfellesskap som strekker seg over store deler NO2, hvor hensikten var å komme opp med forslag til løsninger som på kort og lengre sikt kan bidra til at uforutsigbarheten og den høyere prisen på strøm enn resten av Norge reduseres.

De som er med i arbeidsfellesskapet er:

- Rogaland Fylkeskommune
- Stavanger Kommune
- Kristiansand Kommune
- Haugaland Vekst (Regionrådet på Haugalandet)
- Ryfylke IKS
- Næringsforeningen i Haugesund
- Næringsforeningen i Stavangerregionen
- Næringsforeningen i Kristiansand
- New Kaupang

Dette arbeidsfellesskapet ga Æge Energy, som er en av landets fremste kraftsystemspesialister, et oppdrag om å utarbeide et notat med fakta grunnlag og forslag til avbøtende tiltak.

Samarbeidet har ført til følgende krav som regjeringen må vurdere, og som kan ha en positiv effekt for strømkundene i NO2 på kort og mellomlang sikt.

Forslag til høringsuttalelse bygger på dette utredningsarbeidet, og innholdet i høringssvaret er i hovedsak som følger:

Kristiansand kommune har satt seg inn og vurdert Strømprisutvalget sin rapport og vil gi følgende innspill til høringsprosessen.

Utvalget har på en god måte forklart hvordan kraftsystemet fungerer, og pekt på at det er en rekke muligheter for å gjøre prisvariasjonene mindre og prisnivået mer forutsigbart.

Kristiansand kommunes vurdering av rapporten er utvalget peker på en rekke gode tiltak, men at disse enten er langsiktige eller ikke har noen priseffekt. Utvalget svarer derfor ikke på utfordringene som strømkundene og spesielt i prisområde NO2 står i.

På bakgrunn av dette krever Kristiansand kommune at regjeringen iverksetter et arbeid for å finne strakstiltak for å redusere prisnivå og svingninger som også treffer prisområdet NO2.

Kristiansand kommune forventer at regjeringen tar grep som også vil ha kortsiktig effekt og vi er spesielt bekymret for den langsiktige effekten de siste 2 års prisbilde har hatt for næringslivet.

Vi mener følgende tiltak kan ha en positiv effekt for strømkundene i prisområde NO2 på kort og mellomlang sikt, og at disse må vurderes av regjeringen omgående:

1. Flaskehalsinntektene som Statnett får må fordeles etter hvor de har oppstått - ikke omfordeles nasjonalt som i dag. Ca. 50 % av 12,6 mrd. kommer fra NO2, dette kan gjennomføres i løpet av kort tid – Dette er et omfordelingstiltak som kan iverksettes raskt.
2. Etablere nye regler for strategisk reserve i vannmagasinene for å hindre norsk forsyningskrise, reglene må revideres for å unngå at de store flere års magasinene (som Blåsjø) bokstavelig talt kan tømmes på grunn av etterspørsel fra utlandet, som i 2022.
3. Utrede en felles prissone sør for Dovre og Sognefjorden – i dag er dette NO1,2 og 5. Dette tiltaket er et mellomlangt perspektiv.
4. Lempe på kravet om N-1 for belastning av kraftnettet i retning av N-0,9. Dvs kunne frigjøre noe av sikringskapasiteten basert på lokale og regionale risikoberegninger. Grunnlaget her må være regionale vurderinger i større grad enn tidligere.

Vedlegg:

Vedlegg 1 underlag Hørings svar strømprisutvalget
stromprisutvalgets-rapport

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Strømprisutvalget ble nedsatt i februar 2023. Ekspertutvalget har hatt som mandat å vurdere dagens system for å fastsette strømprisen og hvilke tiltak på

kort og lang sikt som kan sikre strømbrukere lavere og mer forutsigbare priser, innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Europa har nylig opplevd ekstremt høye kraftpriser på grunn av faktorer som Russlands militære invasjon av Ukraina og nedleggelsen av kull- og kjernekraftverk. Dette har også påvirket kraftprisene i Norge, spesielt hos oss i sørlige deler av landet som er tett koblet til det europeiske kraftmarkedet

Strømprisutvalget har levert sin rapport til olje og energidepartementet. Utfordringene i de europeiske landene har påvirket kraftprisene også i Norge, spesielt i NO2 (deler av Hordaland, Rogaland, Agder, Telemark og Vestfold), der tilknytningen til det europeiske kraftmarkedet er større enn i landet ellers.

De har i sin rapport gitt en beskrivelse og vurdering av hvordan roller og ansvar er fordelt i det økosystemet som fører fram til sluttbrukerprising av strøm. Det er et komplekst system med mange aktører og roller som skal til for at vi kan ha et balansert kraftsystem. Det er klart en kompliserende faktor at det norske kraftsystemet er tett koblet på det nord-europeiske kraftsystemet både gjennom utvekslingskabler og prisdannelse.

Ekspertutvalget skulle:

- Sikre trygg tilgang til kraft til lavest mulig kostnad.
- Opprettholde forsyningssikkerheten og motivere investeringer i ny fornybar kraftproduksjon.
- Vurdere hvordan endringer i prisfastsettelsen påvirker kraftsystemet, forsyningssikkerheten, investeringer i fornybar energi og sluttbrukerpriser.
- Se på hvordan endringer i engrosmarkedet påvirker kortsiktige og langsiktige markeder og sluttbrukerpriser.

Ekspertutvalgets rapport vurderer ulike tiltak, inkludert:

- Opprettelse av en egen budsone for strømtransport.
- Differensiering av spotmarkeder.
- Alternative kontrakttyper for kraftproduksjon.
- Fremme av forbruksfleksibilitet for å redusere høybelastning i spotmarkedet.

Ekspertutvalget påpeker at kraftmarkedet er påvirket av politikk, markedsaktørers behov og fysikkens lover, og at strømproduksjon og forbruk må koordineres kontinuerlig. Norge har en desentralisert tilnærming til kraftstyring, som har bidratt til effektiv ressursutnyttelse, lavere kostnader og mindre bruk av naturressurser.

Ekspertutvalget viser til ulempen dette kan medføre til gjennom uønskede fordelingseffekter og eksponering for hendelser i andre land. Byggingen av kraftnett mellom regioner og naboland er nødvendig på grunn av værvariasjoner og forbruksmønstre. De siste årene har europeiske og norske kraftpriser økt dramatisk på grunn av geopolitiske hendelser og klimamotivert energiomlegging.

Forutsetningen vist ovenfor har utløst debatt om kraftmarkedets organisering i EU, da Norge og Europa er tett knyttet sammen både geopolitisk og i elektrisitetsforsyningen. Norge er bevisst på sårbarheten for utviklingen i nabolandene og utfordringene med å tilpasse kraftmarkedet til den nye energipolitiske virkeligheten.

Rapporten viser videre at Norge har et unikt utgangspunkt – mens resten av Europe i mindre grad har et så godt utgangspunkt.

Norge har videre et godt utgangspunkt for å oppnå relativt lave, konkurransedyktige og forutsigbare priser. Mens andre land skal gjennom en stor omlegging i kraftmarkedet, har vi allerede et kraftsystem basert på fornybar kraft og et effektivt markedssystem. Vi har gode ressurser for produksjon og også relativt billige fleksibilitetskilder. Dette er også et viktig konkurransefortrinn for å etablere nye og ivareta arbeidsplasser i Norge. Men omlegging både i Europa og i Norge, og barrierer for ny produksjon, gjør at kraftmarkedet endres og prisnivå og forutsigbarhet endres. Utvalgets utredning viser at løsningene for å kunne håndtere dette er sammensatte, krever politiske avveininger og kontinuerlig oppfølging av virkninger av endringer i kraftmarkedet for norske aktører.

Vurderinger fra utvalget

I de kommende avsnitt trekkes det fram sentrale deler av innholdet i ekspertutvalgets rapport. Deretter kommer vil vurderingene fra NO2-regionens aktører gjennomgås.

Prising av kraften: Utvalget mener at det markedsbaserte og desentraliserte engrosmarkedet for kraft bør opprettholdes. Uregulerbar kraft som vindkraft og solenergi har ingen alternativ verdi, og forbruk må tilpasses produksjon. Dagens markedssystem gir forbrukere signaler gjennom priser. Fleksible strømkunder oppnår lavere gjennomsnittspriser og bidrar til lavere priser for alle.

Forbruker og pris: Tiltak for å forbedre sluttbrukermarkedet kan redusere påslag på strømprisen, men engrosprisen bestemmer fortsatt prisnivået. Prissikring og fastprisavtaler gir forutsigbarhet, men engrosprisen forblir sentral.

Energiomstillingens innvirkning: Energiomstillingen øker risikoen for høye engrospriser, som kan føre til uakseptable fordelingseffekter. Strategier for ekstreme perioder bør fokusere på omfordeling i sluttbrukermarkedet, ikke engrosmarkedet. Statlige støtteregler begrenser mulighetene for strømstøtte.

Norge har et unikt utgangspunkt: Norge har et godt utgangspunkt for lave, konkurransedyktige og forutsigbare priser med et fornybart kraftsystem og effektivt marked. Omlegging i Norge og Europa endrer imidlertid kraftmarkedet og priser. Politikk for å sikre varig kraftoverskudd er avgjørende.

Fra utvalget:

- Flere tiltak kan forbedre eksisterende markeder uten større regulatoriske inngrep, inkludert tilgang til prissikring og fremtidsmarkeder.
- Politikk for å oppnå varig kraftoverskudd er viktig for lave og konkurransedyktige priser.
- Målet om lave priser kan kollidere med samfunnsøkonomisk lønnsomhet, som for eksempel mellomlandsforbindelser.
- Utvalget har ikke som oppgave å løse målkonflikter, men å belyse virkningene av ulike tiltak for informerte beslutninger.

Fakta

En viktig årsak til kompleksiteten er at kraftsystemet må være i balanse hele tiden. Produksjon og forbruk må til enhver tid være lik i hele Norge og i Europa sett under ett. Fordi elektrisitet beveger seg nesten med lysets hastighet i

ledningene, betyr det hvert millisekund. Dette skjer ikke av seg selv. Tvert imot løses denne oppgaven gjennom et aktivt samarbeid mellom en rekke aktører.

Prisøkningene har en rekke årsaker:

Den Europeiske dimensjonen: Hovedårsaken var en kraftig prisoppgang på naturgass i Europa og hvordan dette påvirket det norske kraftmarkedet via kraftprisene i Europa. Høye priser i globale gassmarkeder og økt etterspørsel etter LNG ble pekt på som viktige drivere. EU-landenes egen gassproduksjon gikk ned, og lavere gasspriser under pandemien førte til færre investeringer globalt, bidratt til knapphet i markedet høsten 2021. Etter Russlands invasjon av Ukraina i februar 2022 reduserte Russland gassleveransene betydelig.

Økt bruk av kull: På grunn av økende knapphet på gass økte bruken av kull til kraftproduksjon i Europa. Dette førte til økte utslipp av klimagasser på grunn av kullkraftproduksjon, og dermed steg verdien av EUs utslippskvoter mer enn planlagt i kvotemarkedet. Tørke og hetebølger i Europa sommeren 2022 forverret situasjonen ved å påvirke transport av kull og kjølevann til termiske kraftverk.

Nedgang i kjernekraftproduksjon: Frankrikes produksjon av kjernekraft var betydelig lavere enn normalt og forventet i 2022 på grunn av omfattende planlagt vedlikehold og feil i kjølesystemene i flere kjernekraftverk.

Norge:

Norge ble indirekte påvirket av utfordringene i Europa, spesielt gjennom kraftutveksling med nabolandene, som avhenger av prisnivået i disse landene. Kraftprisene i Sør-Norge (NO1, NO2 og NO5) nådde rekordhøyder fra høsten 2021 til sommeren 2023, parallelt med høye priser i hele Europa, unntatt Sverige og Nord-Norge.

- Økt utvekslingskapasitet med nabolandene i 2020 og 2021 førte til usikkerhet, da kapasitetsøkningen var større enn tidligere erfaringer tilsa.
- Vannkraftprodusentene tok beslutninger basert på forventninger om prisutvikling, noe som påvirket magasinbefylling og priser.
- Magasinbefyllingen i Sør-Norge var lav i 2022, men værendringer i oktober ga økt nedbør og lavere forbruk.
- Strømprisøkningen førte til et fordelingsproblem, hvor kundene opplevde kostnadsøkninger, mens produsentene fikk økte inntekter. Staten og kommuner tjente også på økte inntekter gjennom grunnrenteskatt og høyprisbidrag.

Dagens organisering av kraftmarkedet er blitt utfordret, da den tidligere har vist seg å være effektiv, men nå står overfor endrede forutsetninger på grunn av klima- og næringsomstillingen. Energipolitikken har gått fra å ha egne mål til å være et verktøy for klima- og næringsomstilling. Produksjon av fornybar energi har høy verdiskaping, noe Norge trenger med tanke på reduksjonen i olje- og gassaktiviteter. Investeringer i ny kraftproduksjon påvirkes av forventede markedspriser og politiske beslutninger, som også kan føre til endringer i energimarkedet.

Noen er bekymret for at produsentoverskuddet vil øke uten at forbrukerne får fordeler av grønnere energi, og at markedets prisstyring er under press.

Kraftmarkedet har forskjellige aktører med ulike roller og oppgaver

I engrosmarkedet for elektrisk kraft møtes kraftprodusenter, strømleverandører og enkelte industribedrifter som kjøper store mengder kraft. I sluttbrukermarkedet for strøm kan husholdninger, næringsdrivende og alle andre som ikke er aktører i engrosmarkedet kjøpe strøm fra strømleverandører.

Produsentene:

Det meste av vannkraftproduksjonen i Norge er offentlig eid. En del kraftproduksjon eies også av industribedrifter etablert i Norge, som i sin tur har et variert eierskap med norske og utenlandske aksjonærer. Utenlandske investorer, inkludert pensjonskasser, har de siste 10-15 årene investert i norsk vind- og småkraft.

Kunder:

De fleste produsentene selger kraften i engrosmarkedet, hvor det typisk er strømleverandører og større industribedrifter som er kjøpere. En annen kundegruppe er strømnettselskaper, som Statnett og selskapene som driver distribusjonsnettet for strøm, som må kjøpe strøm for å dekke energitapet i strømnettet.

Strømleverandører:

Mange strømleverandører i Norge er tilknyttet konsern som også driver med kraftproduksjon og strømnett, og er derfor indirekte eid av norske kommuner. Siden de kjøper i engrosmarkedet, er det strømleverandørene som tar rollen som balanseansvarlig for de fleste kundene i kraftmarkedet.

Strømnettselskap:

Strømnettselskapene har ansvar for transport av elektrisk energi fra produsenter til kunder. Dette innebærer å utvikle, bygge, eie, drifte, vedlikeholde, oppgradere og videreutvikle strømnettet.

De har plikt til å knytte alle som ønsker det til strømnettet, gitt at kunden har lovlig adgang til sin aktivitet, enten det er produksjon av kraft eller bruk av strøm til et eller annet formål. Dette inkluderer å gi kunden den kapasiteten kunden behøver.

Strømnettselskapenes virksomhet er nøye regulert, både når det gjelder effektiv og sikker drift, samt hvilke avgifter de kan kreve av kundene.

Balanseansvar for nettet:

Kraftsystemet kan sammenlignes med et badekar, der produsentene fyller på og forbrukerne tar ut. Dette krever et system for å sikre at produsentene blir betalt for det de fyller på, og at forbrukerne betaler for det de tar ut. Dette systemet er basert på begrepet balanseansvar.

De fleste produsenter, strømleverandører og større forbrukere har sitt eget balanseansvar. Dette innebærer å inngå en avtale med Statnett for å sikre balanse.

Statnett SF er systemoperatør for transmisjonsnettet i Norge og også utpekt som systemansvarlig. De sørger for at balanseansvaret fungerer som det skal og håndterer flaskehalsen i nettet for å maksimere kapasiteten som er tilgjengelig for markedet.

Planleggingsfasen, driftsfasen og avregningsfasen er tre hovedfaser i prosessen med å sikre balanse i kraftsystemet, hvor systemoperatørene har en viktig rolle.

Ekspertutvalgets vurderinger og til en viss grad anbefalinger

I teorien og i grunnlaget for etableringen av prisområdene var at det var naturlige produksjons- og forbruksområder. Med unntak av at det kunne bli landsdelsforskjeller, for eksempel mellom sør og nord, da nettforsbindelsene ikke er like godt utviklet i den aksen. Det har nå over tid utviklet seg slik at NO2 ligger betydelig over NO1 (Østlandet sør for Dovre) og NO5 (Vestlandet sør for Sognefjorden).

Strømnettet er ikke sterkt nok til at alle produsenter og forbrukere i hele Norge skal få den samme prisen. En lik pris ville gitt overbelastning i kraftnettet på grunn av regionale ubalanser mellom forbruk og produksjon.

For å unngå overbelastning på nettet er Norge for tiden delt inn i fem prisområder NO1 til NO5. En situasjon som oppstår, er at det er flaskehals i transmisjonsnettet mellom de 5 prisområdene og regionalt distribusjonsnett. Systemoperatøren (Statnett) har i oppdrag å sørge for at så mye som mulig av overføringskapasiteten stilles til rådighet for markedet. Dette arbeidet kan beskrives som en prosess i flere faser. Slike overføringer mellom områdene er priset, og skaper betydelige flaskehalsinntekter. Statnett har også ansvar for flaskehalsbehandling i regionalt distribusjonsnett. Det innebærer at all driftstansplanlegging må koordineres med Statnett, og at Statnett har rett og plikt til å gripe inn i driften også i regionalt distribusjonsnett ved behov.

Etterlatt inntrykk fra utvalget sine vurderinger er at de leverer generelle betraktninger og i liten grad peker på løsninger som kan avbøte situasjonen på kort og mellomlang sikt. Utvalget har i stor grad sett på hvordan dagens organisering passer har fungert og til en viss grad fungerer i dag. Etterlatt inntrykk er at det er på kraftbransjens premisser i større grad enn sluttbrukerens interesser.

Dessverre gir utvalget sin rapport få eller ingen pekepinner om hvordan den pris og uforutsigbarhetsulempen som NO2 er endt opp med kan løses.

De tydeligste føringene fra utvalget:

- En større andel av kundene må sikre seg via fastpriskontrakter, noe som er en fornuftig tilnærming da vi uansett må forvente prisfluktasjoner framover
- At dagens system, selv om det gir ugunstige utslag som nå i NO2 over lang tid er det beste.
- At den beste måten å komme ut av utfordringene er å skape et kraftoverskudd og bedre overføringsnett.
- At endringer og støtteordninger er politikk og må ordnes via vedtak som kan stå i fare for å utfordre de etablerte markedsmechanismene.

Vurderingene fra NO2-regionen sine aktører

Mottakelsen blant aktørene i NO2 er at dette ikke på noen måte er nok. Det gir heller ingen signaler om at det finnes vilje til å søke løsninger som demper den prisulempen som alle strømkunder i NO2 er påført.

NO2 er hjertet i det som ofte blir kalt Norges Grønne Batteri.

NO2 har nå over flere år vedvarende høyere og mer volatil strømpris enn de andre norske prisområdene. Hovedårsaken er at prisområdet er det som at Lyse sjefen Eimund Nygaard kalles Norges Cable Corner. Det er i dette området vi har de fleste utenlandskablene, og dermed er tettest på store prisfluktuasjoner i det Europeiske kraftnettet.

Dette har medført at alle i NO2 har hatt en større og nå etter hvert langvarig prisulempe ved høyere kraftpriser enn de andre prisområdene.

Forventningene var at utvalget blant skulle komme med reelle forslag til løsninger, som også adresserte mulige tiltak for å redusere den prisulempen som strømkundene i NO2 har fått.

Men tvilen blant en rekke aktører spesielt i hjemmehørende i NO2 var utredningen i stor grad ville ende opp med generelle vurderinger og råd.

Derfor ble det etablert et arbeidsfellesskap som strekker seg over store deler av NO2, hvor hensikten var å komme opp med forslag til løsninger som på kort og lenger sikt kan bidra til at uforutsigbarheten og den høyere prisen på strøm enn resten av Norge kan reduseres.

De som er med i arbeidsfellesskapet er:

- Rogaland Fylkeskommune
- Stavanger Kommune
- Kristiansand Kommune
- Haugaland Vekst (Regionrådet på Haugalandet)
- Ryfylke IKS
- Næringsforeningen i Haugesund
- Næringsforeningen i Stavangerregionen
- Næringsforeningen i Kristiansand
- New Kaupang

Dette arbeidsfellesskapet har gitt Æge Energy, som er en av landets fremste kraftsystemspesialister, et oppdrag om å utarbeide et notat med faktagrunnlag og forslag til avbøtende tiltak:

- Kvantifisere den antatt samlede prisulempen for strømkunder i NO2 området.
- Identifisere områder som på kort og mellomlang sikt bør vurderes for å dempe den prisulempen som NO2 har til først og fremst NO1 og NO5.

Arbeidsfellesskapet har hatt interne møter mellom partene hvor hensikten har vært å gi innsikt og etablere samhandling. Det er derfor i stor grad samarbeid om utforming av høringsinnspill. Videre har det vært møte på Stortinget og et møte med olje- og energiministeren.

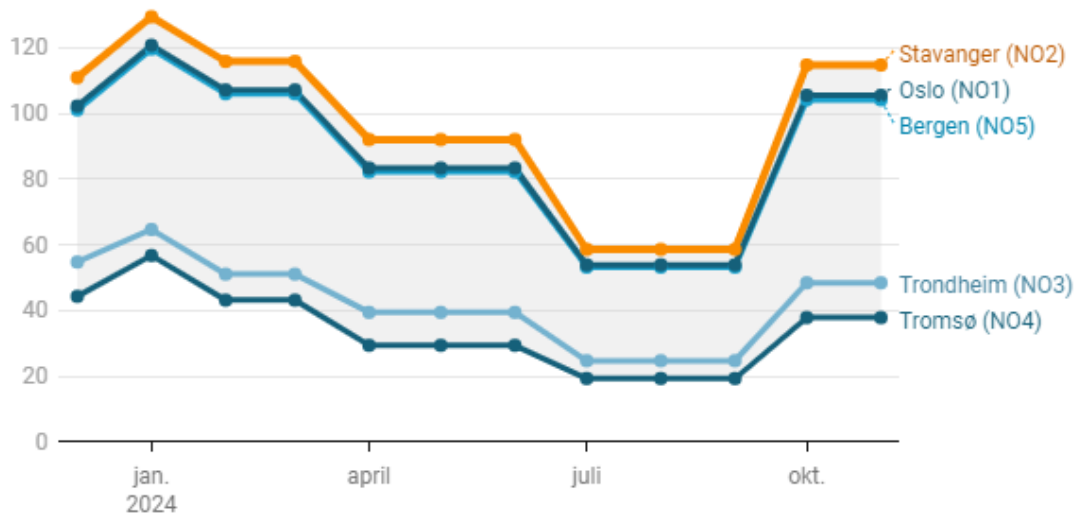
På stortinget møtte en rekke ordførere og næringslivsrepresentanter fra Haugesund i nord til Vestfold i sørøst, hvor gruppen fra NO2 fikk god mottakelse, og det ble lovet å følge saken og forslagene videre i forbindelse med høringen.

Olje og energiministeren delte ikke bekymringene til NO2, og viste til at tiltak allerede var iverksatt. Arbeidsfellesskapet mener å ha dokumentert at det er grunnlag for bekymringene og at iverksatte tiltak ikke er tilstrekkelige.

I forbindelse med forslaget til Statsbudsjett som er lagt fram, har Olje og Energi departementet budsjettert med høyere pris i NO2 i 2024, med tilsvarende inntekter til statskassen .

Regjeringens strømprisprognose for 2024

Alle tall er øre per kilowatttime (kWh)

Grafen viser terminprisene som er lagt til grunn i beregningene for strømstønadordningene for budsjettåret 2024. Prisene under består av systempris pluss områdedifferansekontrakter (EPAD).

Grafikk: Aftenbladet 2023, VK • Kilde: Regjeringen.no • Last ned data • Laget med Datawrapper

Prisulempen på strøm medfører allerede utfordringer for industrien i NO2, her også ved noen korte eksempler fra Rogaland.

- Fatland har flyttet foredling av enkelte råvarer til Trøndelag (NO3).
- Kverneland reduserer på Jæren og flytter produksjon ut av Norge.

Fra Kristiansand trekkes det fram følgende fra lokale aktører:

Glencore Nikkelverk får betydelige kostnadsøkninger som følge av de høye prisene i NO2. De har sikret de fleste strømforbrukene sine for de kommende årene, men en stor del av strømmen er prissikret til systemprisen (Systempris er en pris for elektrisk kraft som daglig beregnes av Nord Pool ASA, og som gjelder for det kommende døgnet i det nordiske kraftmarkedet). Dette betyr at i tillegg til kontraktsprisen må de betale for områdetillegget mellom NO2 og systemprisen. Dette gjelder et forbruk på 35 MW for 2024.

I tillegg til de høye prisene i NO2 vil det foreslåtte prisgulvet på CO2-kompensasjon øke deres strømkostnader med omtrent 25 millioner kroner. Alt i alt gjør de høye prisene, sammen med redusert CO2-kompensasjon, bedriften mindre konkurransedyktig både på kort og lang sikt. Med høyere kostnadsnivå i Norge enn i de fleste andre land, har lave energipriser vært et viktig konkurransefortrinn som nå er tapt.

Kortvarig vil ikke de høye prisene sannsynligvis påvirke produksjonen eller bemanningen i stor grad. Men hvis prisene nærmer seg høstens 2022-nivåer, kan konsernet vurdere produksjonsreduksjon og deretter bemanningsreduksjon. Dette avhenger også av prisene på de metallene de produserer. I tillegg, ved

ekstremt høye strømpriser, må de kanskje bruke oljefyrt kjele for dampproduksjon, noe som fører til økte CO₂-utslipp.

Høyere kostnader og redusert konkurransekraft vil skape utfordringer med å sikre investeringsmidler. Disse midlene er avgjørende for bedriftens videre utvikling, både for økt produksjon og redusert ressursbruk. Mindre tilgang til investeringsmidler vil ytterligere redusere konkurransekraften. På lengre sikt kan dette føre til at konsernet ser etter alternative produksjonsmetoder for metallene de produserer, noe som vil påvirke alle 550 arbeidsplasser og ha store ringvirkninger for samarbeidspartnere og leverandører.

Destinasjon Dyreparken har de siste årene hatt et strømforbruk på ca. 13,0 GWh. Forbruksmønsteret svinger betydelig gjennom døgnet, i løpet av uka, gjennom en måned og i løpet av året. Noe skyldes naturlige svingninger, men viktigste årsak er variasjon i besøk. Tilbudet om faste langsiktige kraftkontrakter var, og er ikke, et alternativ for Dyreparken. Utviklingen i spotprisen og offentlige avgifter på elektrisitet påvirker resultater og aktivitet. I 2022 var kostnadene til elektrisitet mer enn tre ganger høyere sammenlignet med et normalt år.

Beliggenheten i NO₂ forårsaker høye volatile priser og manglende forutsigbarhet. Denne usikkerheten vil på lang sikt gi seg utslag i utsatte investeringer og fornyelse. På kort sikt i lavere resultat og svakere konkurranseevne.

Nærbutikken i Høllen står overfor en utfordrende situasjon med en strømregning på 60 000 kroner, mens butikkeiere i nord har tilsvarende regninger på 5000 kroner. Butikkeier uttrykker bekymring for den økonomiske situasjonen, med kun fire måneder med inntjening og åtte måneder uten overskudd. Dette har ført til kutt i ansatte og reduserte åpningstider. Butikken står overfor begrensninger i investeringsmuligheter, og strømkostnadene har blitt en betydelig utfordring som påvirker bærekraften til virksomheten på lang sikt.

Hennig Olsen Is i Kristiansand påvirkes av strømprisene ved at produksjonen av folkefavoritter som Krone-is gir dem betydelig høyere strømregninger enn konkurrenten Diplom Is. Dette oppleves av eier som en klar forskjellsbehandling når forskjellen på strømutgiftene kan utgjøre millioner av kroner.

Disse eksemplene viser med tydelighet hvordan strømprisen har en direkte konkurransevridende effekt internt i Norge, og vil på lengre sikt også kunne påvirke Kristiansand og NO₂ negativt med tanke på nye selskapsetableringer. Kristiansandregionen har en høy konsentrasjon av arbeidsplasser i kraftkrevende basisnæringer som prosessindustri, anna industri, øvrig verkstedindustri og el-produksjon. Kristiansandsregionen har 50 og 100% høyere andel av prosessindustri lokalisert her enn landsnittet for lokalisering av denne type industri. Regionen rammes derfor også ekstra hardt av strømprisforskjellene.

Om forskjellene i pris mellom prisområdene og en drøfting av tiltakene

NO₂ er området med størst produksjon og magasinkapasitet

NO2 med sine mange innbyggere og bedrifter har i løpet av de to siste årene erfart at energikostnadene har steget dramatisk, resultatet er en kostnadsulempe som ser ut til å vedvare i årene som kommer.

Strømpriser NO2*

	NO2 [NOK/MWh]	NO1 [NOK/MWh]	NO5 [NOK/MWh]	Differanse NO2 / NO5
Årlig gjennomsnittlig strømpris 2021	746	742	741	+ 1 %
Årlig gjennomsnittlig strømpris 2022	2136	1947	1941	+ 9 %
Årlig gjennomsnittlig strømpris 2023**	884	711	713	+ 20 %
Gjennomsnittlig strømpris Uke 25-35 2022	3058	2190	2179	+ 29 %
Gjennomsnittlig strømpris Uke 25-35 2023	798	412	413	+ 48 %

* Ukentlige priser fra Nord Pool
**Data t.o.m. 05. nov. 2023

Årlig gjennomsnittlig strømpris for 2021 viser hvordan strømprissituasjonen normalt sett har vært i Sør-Norge før Russlands invasjon av Ukraina.

I 2022 og 2023 har differansen mellom de ulike strømrregionene i Sør-Norge økt og i 2022 var gjennomsnittlig strømpris 9 % høyere i NO2 enn NO5. Året etter er forskjellen økt til 20 % mellom de samme strømrregionene.

I perioden mellom uke 25-35 i 2022 er strømprisen 29 % høyere i NO2 enn NO5. I 2023, i samme tidsperiode, er differansen på hele 48 %. Prosentandeler er tilnærmet lik ved sammenlikning av NO2 mot NO1.

I uke 25-35 2023 var prisforskjellen mellom NO2 og NO5 (store deler Vestland opp til Sognefjorden) hele 48%.

Kommunaldirektørens Vurdering

Utvalget har få anbefalinger, og de kan kort oppsummeres med:

- *På tross av sine utfordringer er dagens system det beste vi har.*
- *Utbygging av mer produksjonskapasitet og et bedre kraftutvekslingssystem er den viktigste løsningen for en framtidig mer stabil og forutsigbar pris.*
- *Flere av strømbrukene bør velge varianter av fastpriskontrakter med sine strømlleverandører.*

Utvalget registrerer at utfordringene med prisforskjellene mellom de fem prisområdene i Norge har vært betydelig de siste årene, og anerkjenner at det kan gi utfordringer for strømkundene.

«Forskjeller i strømpris mellom ulike områder kan virke konkurransevridende for bedrifter innad i Norge. Bedrifter lokalisert i områder med lavere strømpriser får bedre lønnsomhet. Relevante tiltak for å utjevne prisene mellom budområder er i hovedsak langsiktige, som utbygging av mer produksjon og bedre nett. (note : regn et forløp på >10 år)»

Utvalget sine vurderinger og anbefalinger svarer ikke opp den situasjonen som strømkundene i NO2 har stått i de siste årene. Det er ikke uenighet om de langsiktige tiltakene. Det som er problematisk med utvalgets rapport er at situasjonen i NO2, med et langt høyere prisnivå enn de andre regionene, ikke

adresseres. Alt tyder derfor på at situasjonen vil fortsette å være uforutsigbar mht. pris i NO2.

En viktig årsak til dette er utfordringene med at Europa skal omstilles sin kraftproduksjon til å stort basere seg på uregulerbare kraftkilder som vind og sol. Når NO2 er tettest knyttet til de europeiske markedene med utveklingskabler til Danmark, Tyskland, Nederland og UK, får vi prissvingningene med direkte effekt for NO2.

Arbeidsfellesskapets felles vurdering av rapporten er at:

- Utvalget har ikke gått inn i den prisulempen som dagens organisering påfører alle strømkundene i NO2.
- Det kan ikke aksepteres at strømkundene i NO2 skal finne seg i denne vedvarende og langsiktige prisulempen

Dagens situasjon er ikke akseptabel for næringsliv og innbyggerne i NO2. Det må etableres strakstiltak for å jevne ut prisforskjellene mellom strømprisområdene i Sør-Norge -

Følgende foreslås sendt som høringsuttalelse:

Kristiansand kommune har satt seg inn og vurdert Strømprisutvalget sin rapport og vil gi følgende innspill til høringsprosessen.

Utvalget har på en god måte forklart hvordan kraftsystemet fungerer, og pekt på at det er en rekke muligheter for å gjøre prisvariasjonene mindre og prisnivået mer forutsigbart.

Kristiansand kommunes vurdering av rapporten er utvalget peker på en rekke gode tiltak, men at disse enten er langsiktige eller ikke har noen priseffekt. Utvalget svarer derfor ikke på utfordringene som strømkundene og spesielt i prisområde NO2 står i.

På bakgrunn av dette krever Kristiansand kommune at regjeringen iverksetter et arbeid for å finne strakstiltak for å redusere prisnivå og svingninger som også treffer prisområdet NO2.

Kristiansand kommune forventer at regjeringen tar grep som også vil ha kortsiktig effekt og vi er spesielt bekymret for den langsiktige effekten de siste 2 års prisbilde har hatt for næringslivet.

Kristiansand kommune mener følgende tiltak kan ha en positiv effekt for strømkundene i prisområde NO2 på kort og mellomlang sikt, og at disse må vurderes av regjeringen omgående:

1. Omdisponering av flaskehalsinntekter, for å redusere nettleie i aktuelle prissonene

Totalregnskap for NO2			
	2022	2023*	SUM 2022-2023
Samlet forbruk i NO2 [GWh]	34 900	23 400	58 338
Totale strømutfgifter** [MNOK]	72 500	23 600	96 000
Nettleie, energiledd, i sentralnettet*** [MNOK]	3 620	400	4 000
Besparelse ved like priser som i NO1 Gitt uforandret samlet forbruk [MNOK]	5 570 7,7 % av totale strømutfgifter	3 300 14,1 % av totale strømutfgifter	8 900 9,3 % av totale strømutfgifter
Flaskehalsinntekter NO2 [MNOK]	8 150 11 % av totale strømutfgifter	4 500 19 % av totale strømutfgifter	12 650 13 % av totale strømutfgifter
Flaskehalsinntekter utland [MNOK]	6 550	3 300	9 850
Flaskehalsinntekter innland [MNOK]	1 600	1 200	2 800
Diff. i nettleierabatt mot NO1*** [MNOK]	0	136	136

* Data for forbruk og strømutfgifter t.o.m. 10.sept. 2023. Flaskehalsinntekter er regnet t.o.m. sept. 2023.

** Strømstøtte til boliger, og PPAer er ikke tatt høyde for

*** Nettleie er kun beregnet på forbruk på energileddet. Tariff for reaktiv effekt, samt rabatt for stort forbruk er ikke medregnet. Marginaltapssats grovt satt til 5%.

I dag fordeles disse inntektene til å redusere nettleie i sentralnettet likt over hele landet. Flaskehalsinntektene til Statnett generert i NO2 i 2022/2023 var 12,6 mrd.

Det ene tariffleddet, energileddet, er knyttet mot strømpris og kompenseres for overføringstap i nettet. Strømprisen kan Statnett begrense, noe som gir en ekstra rabatt til prisområder med høy strømpris. Det andre tariffleddet, effektleddet, er ikke knyttet til strømprisen, noe som betyr at en reduksjon på effektleddet kommer alle forbrukere i hele Norge til gode.

Dette ble utført i 2023 – noe som førte til en ekstra rabatt for NO2 på 136 MNOK sammenliknet med NO1.

Flaskehalsinntektene som Statnett får må fordeles basert hvor de har oppstått, og ikke omfordeles nasjonalt som i dag.

I dag er det ikke optimal kraftflyt, da nettet ikke utnyttes optimalt mellom strømprisområdene. Statnett må pålegges å snarest innføre metoder og ta i bruk teknologi som gir bedre kraftflyt mellom prisområdene.

2. Utrede en prissone sør for Dovre og Sognefjorden

Vi observerer at land som Tyskland og Italia eksempelvis har en nasjonal prissone, men flere budområder. Nett forbindelsen til Prisområde 3 og dermed også mot prisområde 4 er dårlige. Prisområde 1, og 5 er langt bedre knyttet sammen og vil få ytterligere forsterking i Statnett sin nye strategi.

Reduksjon av antall prissoner:

- Krever tid til implementering, men vil kunne gi umiddelbar virkning på strømpriser.
- Har uheldige konsekvenser for driftssikkerheten og vil skape store problemer for Statnett med tanke på balansering av kraftsystemet.
- Kan føre til overbelastning i kraftnettet på grunn av regionale ubalanser mellom forbruk og produksjon.
- Vil ha direkte økonomisk betydning for våre naboland gjennom den europeiske forordningen om kapasitetsallokering og flaksehåndtering (CACM)

Statnett må pålegges å utrede antall prissoner, og se på Sør-Norge sør for Dovre og Sognefjorden som en strømprissone.

3. Bedre utnyttelse av nettkapasiteten, gradvis gå mot et driftskonsept nærmere N-0,9

N-1-kriteriet har vært en viktig grunnpilar for nettplanleggingen i Norge og har gitt det norske kraftsystemet en meget god forsyningssikkerhet. Samtidig fører N-1 til at store deler av nettkapasiteten forblir ubrukt som reserve til feilsituasjoner. Dette er dyrt for samfunnet, særlig når det gjelder topplasttimer som varer få timer i året, men som likevel sikres med overkapasitet i nettet. Når det samtidig finnes en rekke alternative tiltak, som tilknytning på vilkår, som kan sikre forsyningssikkerheten i topplastperioder, mener vi at det bør vurderes hvorvidt N-1 i mange tilfeller kan erstattes av en «N-0,9»-tenkning. Enkelt forklart betyr N-0,9: N-1 i 90% av tiden, dvs. at det skal være reserve i nettet 90 % av tiden mens topplastperioden sikres med andre tiltak.

Tiltak med mål om å sikre en samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet kan grovt deles inn i tre kategorier:

- Bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur - Bedre tilpasning av forbruket til eksisterende infrastruktur
- Tilpasning av infrastruktur til forbruket
- Kapasiteten i dagens strømmett kan utnyttes bedre ved å forsterke digitaliseringen av kraftsystemet. Digitaliseringen kan gi mer og bedre sanntidsinformasjon til nettets operative drift så vel som å gjøre kraftflyten mer styrbar og dermed forbedre overføringskapasiteten f.eks. mellom prisområdene.
 - Kan startes umiddelbart, men det vil ta tid å oppnå en betydningsfull masse
 - Tiltaket vil øke forsyningssikkerheten og kan redusere prissvingninger og -topper.
 - Bedre utnyttelse av eksisterende nett

M-0,9 kriteriet må på kort sikt legges til grunn for utnyttelse av dagens strømmett, og på lengre sikt ses på i sammenheng med nettutviklingen.

4. Etablere strategisk reserve i vannmagasinene for å hindre norsk forsyningskrise, slik som andre land har strategiske reserver i form av gass, kull og oljelagre.

Begrensning av eksporten når fyllingsgraden i flerårsmagasinene avviker fra median. Det innføres kriterier for når eksport av kraft kan reduseres/stanses, basert på historisk fyllingsgrad.

- Dette tiltaket kan ha størst sannsynlighet for å være både politisk og juridisk gjennomførbart.
- I europeisk kontekst er forsyningsikkerhet for det meste definert av å sikre at det til ethvert tidspunkt vil være tilstrekkelig kraftverkskapasitet tilgjengelig. En del av forsyningsikkerheten er derfor strategiske reserver, termiske kraftverk som holdes i beredskap til nødsituasjoner.
- Norge har en væravhengig kraftproduksjon, dvs. i tørrår kan forsyningsikkerheten være svekket av lav magasinfylling. Kriterier knyttet til fyllingsgrad kan derfor muligens anses som ekvivalente til strategiske reserver.

Konklusjon/vedtak

Forslag til høringsinnspill til Strømprisutvalgets rapport «Balansekunst» vedtas slik som foreslått i saksfremstillingen og sendes til Olje- og energidepartementet.

Sak 26/23: Bydelsmelding Slettheia - forslag til skisse

Vedlegg

Erfaringer fra tre byområder - levekår

Dato 27. november 2023
Saksnr.: 2023030854-1
Saksbehandler Ranveig Odden
Godkjent av Bernt Jørgen Stray
Camilla Bruno Dunsæd

Saksgang
Formannskapet

Møtedato
06.12.2023

Bydelsmelding Slettheia - forslag til skisse

Forslag til vedtak

1. Det utarbeides en melding som beskriver levekårsforhold på Slettheia både kvantitativt og kvalitativt på bakgrunn av registerdata fra SSB og funnene i rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder», som legges frem høsten 2024.
2. Eventuell utarbeidelse og form på mulighetsstudie for Slettheia vurderes i 2025 etter erfaringen fra arbeidet med områdesatsingen i Kvadraturen.

I sak 149/23 fattet bystyret vedtak om å utarbeide en bydelsmelding for Slettheia. Det foreslås å utarbeide en melding som beskriver levekårene på Slettheia, både kvantitativt på bakgrunn av registerdata fra SSB og kvalitativt på bakgrunn av rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder». Videre foreslås det å vurdere en mulighetsstudie for Slettheia når kommunen har høstet erfaringer fra områdesatsingen i Kvadraturen-Eg.

Vedlegg:
Erfaringer fra tre byområder - levekår

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I sak 149/23 fattet Bystyret følgende vedtak (punkt 4):

Før det vurderes endringer i skolestrukturen på Slettheia skal det utarbeides en bydelsmelding for Slettheia. Meldingen skal inneholde et mulighetsstudie for bydelen, en sosioøkonomisk analyse av levekårsutfordringene, og forslag til løsninger for å ivareta hele området best mulig for fremtiden. I arbeidet med meldingen skal hele bydelen involveres bredt.

Avgrensning av geografisk område

I Kristiansand er det ikke definerte bydelsgrenser, men det er definert 52 levekårssoner som er bygd opp av grunnkretser¹. Det som her defineres som Slettheia er markert med rødt i kartet under. Området består av to definerte levekårssoner, øvre Slettheia og nedre Slettheia, som igjen består av 9 grunnkretser.

Forslag til innhold i bydelsmelding for Slettheia

1. Levekår

Bydelsmeldingen vil inneholde en kartlegging av levekårene på Slettheia basert på registerdata fra SSB. Tallene gjøres tilgjengelig for kommunen annethvert år og leves med et etterslep på to år. De nyeste tilgjengelige dataene for denne bydelsmeldingen vil være 2020, da tall for 2022 *erfaringsvis* vil være tilgjengelig for kjøp av SSB rundt årsskiftet 2024-2025.

Meldingen vil beskrive og analysere utviklingen av objektive levekårsforhold på Slettheia i perioden 2012-2020 og sammenligne dem med gjennomsnittet for Kristiansand kommune.

¹ Grunnkrets er en fast geografisk inndeling av kommunen i mindre enheter. Formålet er å lage små, stabile geografiske enheter som kan gi et fleksibelt grunnlag for kommunal analyse, særlig hos Statistisk sentralbyrå

Følgende levekårsindikatorer vil inkluderes:

Befolknings sammensetning og befolkningsendring

- Netto fødselsoverskudd
- Befolkning, antall og andel
- Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre
- Personer som bor alene
- Befolkningsutvikling og framskrivning (antall, ulike aldersgrupper)
- Nettoinnflytting
- Fremskrevet befolkning

Oppvekst og levekår

- Barn i husholdninger med vedvarende lavinntekt EU60
- Personer i husholdninger med vedvarende lavinntekt EU60
- Barn av eneforsørgere
- Barn med barnevernstiltak
- Stønadsmottakere
- Registrerte arbeidsledige
- Eierstatus bolig

Utdanning

- Gjennomføring i videregående opplæring
- Utdanningsnivå
- Trivsel på skolen

Videre vil bydelsmeldingen beskrive mer kvalitative forhold knyttet til levekår på Slettheia. Denne delen av meldingen vil basere seg på innhold og resultater fra rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder – hvilke erfaringer har personer som bor eller jobber i byområder med levekårsutfordringer». Rapporten er utarbeidet i 2020 av Proba samfunnsanalyse for Kunnskapsdepartementet. Slettheia er én av tre caser i rapporten. Studien har gjennom intervjuer og spørreundersøkelser med ulike grupper undersøkt hvordan de opplever nærmiljøkvalitetene, og hvilke faktorer som påvirker nærmiljøkvalitetene i positiv og negativ retning.

Rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder» er basert på et bredt medvirkningsarbeid på Slettheia. Ved å implementere deres funn i arbeidet med bydelsmeldingen tar vi stemmene på alvor, i tillegg til å forhindre at de samme innbyggerne spørres om det samme og slites ut av gjentakende medvirkning. Rapporten drar også frem noen forslag tiltak som vil diskuteres i bydelsmeldingen.

På bakgrunn av denne rapporten vil bydelsmeldingen inneholde et sammendrag av de viktigste funnene innen følgende tema:

Boforhold og bomiljø

- Leie og eie
- Boligpriser
- Vedlikehold

Nærmiljøkvaliteter

- Trivsel
- Sosiale relasjoner og naboskap
- Omdømme og trygghet

Oppvekst

- Oppvekst, fritid og aktivitetstilbud
- Skole- og læringsmiljø

2. Mulighetsstudie

Kristiansand kommune har i 2023 inngått avtale med Staten v/Kommunal- og distriktsdepartementet om områdesatsing i Kvadraturen Eg. Områdesatsingen skal bidra til å skape bedre levekår og en varig forbedring av nærmiljøkvaliteter og tjenester i området, og har en varighet på 5 år, det vil si ut 2027, med mulighet for forlengelse.

Det forventes at områdesatsingen vil gi kommunen mange nye erfaringer knyttet til både innbyggerinvolvering og tiltak for å bedre levekårene, særlig for barn og unge. Disse erfaringene vil være svært nyttige for en mulighetsstudie på Slettheia.

For å få til et vellykket mulighetsstudium må kommunens muligheter for å investere i området være avklart. I dette legges både økonomisk og ressursmessig handlekraft, slik at innbyggerne vet hva kommunens handlingsrom er. På denne måten vil man unngå å skape forventninger hos innbyggerne som kommunen ikke har mulighet til å følge opp. Dette er delvis erfaringen fra prosessen med mulighetsstudie på Tinnheia, der kommunen fortsatt ikke har klart å følge opp forventningene som ble skapt.

Med dette som bakgrunn foreslår kommunedirektøren å vurdere om mulighetsstudium er rett redskap for å jobbe med å bedre levekårene på Slettheia når man har høstet erfaringer fra områdesatsingen, tidligst i 2025. Her vil utvikling av nærmiljøarena på Øvre Slettheia og innbyggerinvolvering være sentrale elementer.

Nærmiljøarena på Øvre Slettheia

Vedtaket om en bydelsmelding med en bestilling om mulighetsstudie kobles på saken om skolestruktur på Slettheia, som legges frem for bystyret 14. desember (saksnr. 2023007810-11). I den saken tydeliggjøres det at uavhengig av om skolestrukturen endres eller ikke, så vil den kommunale tomten og bygningsmassen være tilgjengelig som nærmiljøarena med muligheter for videreutvikling av og med lokalbefolkningen, slik som i dag.

Blir det ny barnehage i ombygde skolearealer vil den fortsatt kunne utgjøre et viktig møtested og samlingspunkt for lokalbefolkningen og på den måten ivareta store deler av den viktige funksjonen skolen tradisjonelt har med tanke på å være en sosial møteplass for barn og foreldre, også utenom åpningstid. Lokaler både ute og inne vil være tilgjengelig for lokalbefolkningen etter stengetid, som blant annet kjøkken, sløydrom, gymsal og utendørs lekeområde, som for øvrig vil bli opprustet for barnehagebruk. Dette forutsetter at barnehagen forblir kommunal.

Økonomiske konsekvenser

Det er ingen økonomiske konsekvenser ved å utarbeide en levekårsanalyse. Utarbeidelse av en mulighetsstudie vil ha økonomiske konsekvenser, slik det er beskrevet i saken er det tid til å planlegge for disse når det blir aktuelt.

Vurdering

Kommunedirektøren vurderer at levekårene på Slettheia vil beskrives tilstrekkelig ved bruk av kvantitativ registerdata fra SSB kombinert med resultatene fra den kvalitative rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder», som i stor grad baserer seg på innbyggerstemmer.

Kommunedirektøren vurderer videre at det vil være formålstjenelig å vurdere en mulighetsstudie på Slettheia når man har høstet erfaringer fra arbeidet med områdesatsing i Kvadraturen Eg, som blant annet vil teste ut ulike metoder for samskaping med innbyggere og utvikling av sosiale møteplasser. Nærmiljøarenaen på Øvre Slettheia vil da være sentral i tillegg til innbyggermedvirkning.

En bydelsmelding som beskrevet i denne saken vurderes å svare ut bystyrets bestilling på en nyttig og kostnadseffektiv måte.

Konklusjon (jf. forslag til vedtak)

På bakgrunn av det som er beskrevet i saken foreslår kommunedirektøren følgende vedtak:

1. Det utarbeides en melding som beskriver levekårsforhold på Slettheia både kvantitativt og kvalitativt på bakgrunn av registerdata fra SSB og funnene i rapporten «Erfaringer fra tre utsatte byområder». Den legges frem for bystyret høsten 2024.
2. Eventuell utarbeidelse og form på mulighetsstudie for Slettheia vurderes i 2025 etter erfaringen fra arbeidet med områdesatsing i Kvadraturen-Eg.

Sak R-1/23: Tilsynsrapport samfunnssikkerhet og beredskap 2023

Vedlegg

Rapport fra tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune

KRISTIANSAND KOMMUNE

Postboks 4
4685 NODELAND

Saksbehandler, innvalgstelefon

Yngve Årøy, 38 17 62 50

Tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune - oversendelse av endelig rapport

Statsforvalteren i Agder viser til gjennomført tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune 12.09.2023. Vi bad om tilbakemelding på foreløpig rapport innen 24.10.2023 og mottok svar fra kommunen i e-post fra beredskapssjef Sigurd Paulsen 03.10.2023. I tilbakemeldingen hadde ikke kommunen noen kommentarer til faktagrunnlaget.

Vi takker for mottatt tilbakemelding og oversender med dette endelig rapport etter tilsynet.

I og med at det ikke ble gitt avvik avsluttes med dette tilsynet med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune. Vi ønsker lykke til med det videre beredskapsarbeidet i kommunen og er tilgjengelig for råd, veiledning og diskusjon.

Med hilsen

Yngve Årøy e.f.
fylkesberedskapssjef
Stab

Bengt Henriksen
seniorrådgiver
Stab

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg: Rapport etter tilsyn med beredskapsplanlegging i Kristiansand kommune